יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאַנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 284 | Łódź, Poniedziałek, 11 grudnia 1933 r. | עלפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג, כג כסלו תרצ"ד | № 284

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

די גאַסען-קאַמפען אין תל-אביב

5 געפאַנצערטע מיליטער-אויטאָס אין קאַמף מיט די דעמאָנסטראַנטען. — 5 יודישע פּאָליציאַנטען און דער תל-אביבער פּאָליציי-אינספּעקטאָר שווער-פערוואונדעט

די ארץ-ישראל-פּאָליציי איז שולדיג אין די בלוטיגע געשעהענישען

תל-אביב, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

ווי מיר האָבען שוין בעקטען מיטגעטיילט, איז געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס פון אַ גרויסע יודען מיט דער פּאָליציי.

איין צוזאַמענהאַנג מיט דער ידיעה, גיט אונז די יט"א. טעלג. אַגענטור איבער פאָלגענדע פּרטים:

נאָך אַ פּראָטעסט-מיטינג פון די רעוויזיאָניסטען געגען די עליה-בעשרענקונגען און דעם געלינג אויף טוריסטען, האָט אַ גרויסע זיך געלאָזט מיט אַ גאַסען-דעמאָנסטראַציע. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט געפּרובט די דעמאָנסטראַנטען פונאַנדערצוטרייבען. די מאַסע איז כסדר געוואַקסען און ס'איז געקומען צו אַ פאָרמעלען געשלעג פון די דעמאָנסטראַנטען מיט דער פּאָליציי. נישט קוקענדיג זיך קיין עצה געבען, האָט די פּאָליציי אַרויס גערופען מיליטער, וועלכע זענען געקומען אויף 5 געפּאַנצערטע אויטאָס.

בעת די קאַמפען זענען 5 יודישע פּאָליציאַנטען שווער פערוואונדעט געוואָרען, דער-ונטער דער תל-אביבער פּאָליציי-אינספּעקטאָר גאַפער. פערוואונדעט זענען אויך געוואָרען עטליכע בריטישע פּאָליציאַנטען און 7 ציווילליסטען.

דער בירגערמייסטער פון תל-אביב, דיזענהאָף האָט ערקלערט דעם יט"א-פאָרשטעהער, אַז אין די בלוטיגע געשעהענישען איז שולדיג די פּאָליציי צוליב די לעצטע צאַרישע מעטאָדען געגען די יודישע טוריסטען.

די געשעהענישען האָבען אין גאַנצען ישוב געמאַכט אַ פיינליכען איינדרוק.

היינט איז אין תל-אביב געווען רוהיג

וויעדער בעפאַלען אַ שפּיאָן אין ירושלים

און איהם שטאַרק צושעדיגט

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין ירושלים איז ווידער בעפאַלען געוואָרען אַ שפּיאָן, וואָס פערנעמט זיך מיט שפּיאָנירען די טוריסטען, דער שפּיאָן איז שטאַרק צושלאָגען געוואָרען. די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט דעם שפּיאָן גענומען אין שוץ.

באָמבעס און פּעטאַרדעס אויף די ווינער גאַסען

אויסגעבראָכען אַנטיסעמיטישע אונרוהען

פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען

ווין, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

נעכטען זענען ווידער אויסגעבראָכען אַנטיסעמיטישע אונרוהען. די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען פּראָוואָצירען די יודישע בעפעלקערונג. אין די יודישע קוואַרטאַלען האָבען נעכטען אויפגעריסען באָמבעס און פּעטאַרדעס. איין באָמבע האָט אויפגעריסען פאַר דער סינאַגאָגע.

אנטיסעמיטישע אונרוהען אויף די אונגארישע הויכשולען דויערען ווייטער

רעקטאָרען בעראָטען זיך וועגען דער לאַגע

בודאַפּעשט, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

די אַנטיסעמיטישע אונרוהען אויף די אונגאַרישע הויכשולען דויערען ווייטער. מאָרגען קומט פאָר אַ קאָנפערענץ פון די רעקטאָרען אויף צו בעטראַכטען די געשאַפענע לאַגע און וועגען די מיטלען וואָס דאַרפען אָנגענומען ווערען אויף צו דערדריקען די אונרוהען.

אַמנעסטיע אין דייטשלאַנד

מאַסען אינטערנירטע בעפרייט פון די קאָנצענטראַציע-לאַגערן אויף די חגאות. אויף יודען איז די אַמנעסטיע נישט חל

בערלין, 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

פון די קאָנצענטראַציע-לאַגערן זענען בעפרייט געוואָרען פיל אינטערנירטע. זיי זענען בעפרייט געוואָרען צוליב אַן אַמנעסטיע אויף די חגאות. אויף יודען איז די אַמנעסטיע נישט חל, דעריבער זענען די יודען ווייטער געבליבען אינטערנירט.

רעזולטאַט פון שטאָט-ראַט-וואַהלען אין גאַליציען

וואַרשאַ, 10 (טעלעפאָניש)

די זעלבסטפערוואַלטונגס-וואַהלען אין לעמבערגער און קראָקאָווער וואָיעוואָדזטווע זענען אַדורך פולשטענדיג רוהיג.

עס האָבען געשטימט בסך הכל איבער 80 פּראָצענט וואַהל-בערעכטיגטע.

אויפן ערשטען פּלאַץ האָט אָפּגעהאַלטען אַ זיג די בעסבע-ליסטע.

געשטאָרבען דר. איגנאַצי יעגער

פאָרזיצער פון דער יודישער קהלה אין לעמבערג

2 טעג פאַרן טויט האָט ער זיך אָפּגעזאָגט פון סיים-מאַנדאַט

לעמבערג, 10 (טעלעפאָניש).

היינט איז נאָך אַ קורצער שווערער קראַנקהייט געשטאָרבען דער געוו. ב.ב. דעפּוטאַט איגנאַצי יעגער.

די לעצטע וואָכען איז דר. יעגער שווער קראַנק געווען, און מיט 2 טעג צוריק, האָט ער זיך אָפּגעזאָגט פון סיים-מאַנדאַט.

דער פערשטאָרבענער איז דער אייגענטימער פון דער גרעסטער דרוקעריי אין לעמבערג. ער איז געווען פאָרזיצער אין דער לעמבערגער יודישער קהלה. פרעזעס פון לעמבערגער יודישע האַנדווערקער-פערבאַנד „יד חרוצים".

אַמאָל איז דער פערשטאָרבענער געווען אַ סימפּאַטיקער פון ציוניזם, די לעצטע צייט איז ער געווען טעטיג אין סוחרים-פעראיין און אין דער האַנדעלס-קאַמער.

די ידיעה פון איגנאַצי יעגערס טויט האָט אין די יודיש-געזעלשאַפטליכע קרייזען געמאַכט אַ גרויסען רושם.

פון ווילדען היטלערלאַנד

בערלין, 10 (ספּ. טעל.)

דער אינערן-מיניסטער האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדענונג, לויט וועלכער אַלע לעהרער-אָרגאַניזאַציעס זענען זיך מחויב אונטערצואָרדנען דעם נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישען לעהרער-פערבאַנד.

אַלע אַרכיטעקטען דאַרפען זיך ביז'ן 15 ד. ח. רעגיסטרירען אין דער קאַמער פאַר פּלאַסטישע קונסטען.

אַן ענליכע פעראָרדענונג איז אַרויסגעגעבען געוואָרען דורכ'ן פּרעזעס פון דער מוזיק-קאַמער מכוח דעם, אַז אַלע אָרגאַניזאַציעס פון מוזיק-קאָנצערטאַנטען דאַרפען זיך איהר אונטערוואַרפען.

בערלין, 10 (ספּ. טעל.)

די פּאָליטישע פּאָליציי אין ברעסלוי האָט אַרעסטירט 10 פּערזאָן און צווישען זיי עטליכע יודען געווען. מיטגלידער פון דער ס.ד.-פּאַרטיי און פון'ם רעפּובליקאַנישען רייכסבאַנער, וואָס ווערען בעשולדיגט אין פיהרען אַ פיינדליכע פּראָפּאַגאַנדע און אין סאַבאָטאַזש.

„לינת הצדק"

לאָדז, ציגעל-גאַס 17

דער פיזיקאַליש טעראַפּישער קאַבינעט איז טעטיג טעגליך פון 11—1 און פון 4—6 אָווענד און געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון אַ דאָקטאָר-ספּעציאַליסט, קוואַרץ-לאַמפּען, דיאַטערמיע, סאָלוקס, עלעקטרישע בעדער.

פערהעלטנעסמעסיגע פּרייזען:

קוואַרץ-לאַמפּ	1.75 זל.
דיאַטערמיע	2.— זל.
סאָלוקס	1.50 זל.
עלעקטר. בעדער	1.50 זל.

פאַר

גאָלד, ביזשוטעריע

און לאָמבאַרד-קוויטעס

צאָהלט די העכסטע פּרייזען

אליזאַר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאַווער 7.

וויכטיג פאַר דער לאָדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז ס'איז ערעפענט געוואָרען דאָס

אַמבולאַטאָריום

ביים פעראיין „עזרת עניים"

נאַדלאָדזקאַ 8, טעל. 153-99

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָוו. שיקט אַרויס דאָקטוירים - ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים

ווי אויך דענטיסטישע הילף

באַשטשיקעס און דער אַמבולאַטאָריע און אויסער דער אַמבולאַטאָריע פאַר אַ מיניסמאַלען אָפּצאָהל

נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אָנאַליזען. מינימאַלע אָפּצאָהלונגען.

די פערוואַלטונג.

מזל-טוב

צו דער חתונה פון אונזער ליבע טאָכטער

פרל. שרה פרידמאַן

מיט ה' יחזקאל זילבערבערג

וועלכע איז פאָרגעקומען אין פּאַריז, זונטאָג, דעם 10-טען דעצעמבער 1933 — גראַטולירען מיר זיי הערצליך און ווינשען זיי אַ גליקליך צוזאַמענלעבען.

עלטערן

אלתר און חנה פרידמאַן.

מאָרגען, דינסטאָג, 9 אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער יוד. „געזעלש. פאַר לאַנדקענטשאַפט", וואָלטשאַנסקאַ 35

אַן אָוונט

פון וואָרט און שפּיל

דאָס פּראָגראַם פיהרען אויס די „אררט"-אַרטיסטען

שמואל גאָלדשטיין און משה פּולאָווער

רעציטאַציעס פון די בעדייטענדסטע יודישע שריפטשטעלער, דיכטער און הומאָריסטען.

Dr

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָזי-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

באַמט צו פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 6—9 אָוונט. זונטאָג פון 10—1 בטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אַרבייטסלאָזע רעדוצירטע-פּרייזן

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוזעק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונט.

די רעוואָלוציע אין שפּאַניען

בלוט ווערט פערגאָסען און די רעגירונג בערוהיגט

פ א ר י ז, 10 (ספּ. טעל.)

טראָץ די בערוהיגענדע דערקלערונגען פון דער שפּאַנישער רעגירונג, קומען נאָך אַלץ ווייטער אָן אינפאָרמאציעס וועגען ערנסטע און בלוטיגע געשעהענישען, וואָס זענען געשעהן נעכטען ביי-נאכט און היינט.

אין די פּראָווינצען הועסקא, טערועל, סאַראגאסא און בארצעלאנא איז די לאגע אַ העכסט-דראָהענדע.

די בעפעלקערונג ווערט טעראָריזירט, נישט אכטענדיג אויף דער שארפער פעראָרדנונג פון דער מאַכט.

עס זענען פערגאַנטירט אַ סך שרפות, באָמבען-אויפרייסען, גאַסען-קאַמפען.

עס זענען דאָ אַ סך דערהרג'עטע און פער-וואונדעטע.

די קאַטאַלאָנישע רעגירונג האָט אָפּגעריפען די זעלבסטפערוואַלטונגס-וואַהלען, וואָס האָבן געזאָלט פאָרקומען דעם 17-טען ד. ח. די טעאַטער-פאָרשטעלונגען קומען נישט פאָר. די רעסטאָראַנען און עפענטליכע לאָקאַלען ווערן צוגעמאכט 10 אין אָוועגד. אויך די אויטאָ-בעוועגונג איז בע-גרעניצט ביז 10 אין אָוועגד.

מחמת דעם סאַבאָטאַזש איז היינט געשעהען אַ באַהן-קאַטאַסטראָפע אין בריאנעס, פּראָווינץ לאַגראָנאָ. די צאָהל קרבנות איז נאָך נישט פעסט-געשטעלט. די שטאָט געפינט זיך אין די הענד פון די רעוואָלוציאָנערען.

אין מאַדריד האָבען היינט בייטאָג אויפגע-ריסען 3 באָמבעס: איינע — פאַר אַ קאַשטשאָל, צוויי — פאַר אַ באַנק.

אַלע פערזאַמלונגען זענען פערוועהרט געוואָ-רען. דער אויספיהרונגס-קאָמיטעט פון דער סאָציאַ-ליסטישער פּאַרטיי האָט זיך בעראַטען אין משך פון דריי שעה איבער דער סיטואַציע. די טעלע-פאָן-קאָמוניקאַציע צווישען באַרצעלאָנאַ און פראַנק-רייך איז ווידער איבערגעריסען געוואָרען.

מ אַ ד ר י ד, 10 (ספּ. טעל.)

דער איגערן-מיניסטער פערזיכערט, אַז די סיטואַציע אין לאגראנא און הועסקא איז בעהערשט. אויך אין קאַרניצעראַ און בריאנעס איז צוריקגע-קעהרט די אָרדענונג. אין דער פּראָווינץ הועסקא געפינען זיך נאָך 10 שטעטלעך אין די הענד פון די רעוואָלוציאָנערען.

דער עקספּרעס באַרצעלאָנאַ-סעווילאַ איז אַראָפּ פון די שינעס נעבען דער סטאַציע פוצאָל ווייל די אייזערנע בריק דאָרט איז אויפגעריסען געוואָרען. דער צוג איז אַרונטערגעפאַלען אין אַן אָפּגרונד. 40 פּערזאָן זענען פערוואונדעט געוואָרען 5 — דערהרג'עט.

אין גראַנאַדאַ זענען געוואָרפען געוואָרען אַ רייה באָמבעס, וואָס האָבען אָנגעמאכט גרויסע שאָדענס. די רעוואָלוציאָנערען האָבען זיך בעמיהט אונטערצינדען אַ קלויסטער און אַ רייה קירכעס, ווי אויך דעם יוסטיץ-פּאַלאַץ. דער קאַשטשאָל פון דעם הייליגען לודוויק איז אָוועק מיטען פייער. פּאָ-ליציי האָט געפיהרט אַ קאַמף מיט די רעוואָלוצ-יאָנערען.

אויך אין פּענאַקאַראַדאַ, טערועל, סאַראַגאסאַ און קאַראַן זענען פאָרגעקומען בלוטיגע צוזאַמענ-שטויסען, און ס'זענען געוואָרפען געוואָרען באָמבעס.

אין אַלקאַזאַר זענען בעת אַ באָמבען-אויפ-רייס אוועקגעקומען 7 אַנאַרכיסטען.

אין גראַנאַדאַ זענען אָוועק מיט'ן פייער 4 קירכעס און אַ קלויסטער. עס זענען דאָ עטליכע דער'הרג'עטע.

אין סאַראגאסא רויערען די קאַמפען.

עס זענען דאָ דער'הרג'עטע און פיל פער-וואונדעטע.

דער אינערן-מיניסטער האָט דערקלערט פאַר זשורנאַליסטען, אַז די רעגירונג איז גרייט פאַר יעדען פּרייז צו דערהאַלטען די רוה אין לאַנד. אַלע ציטונגען זענען אונטערגעוואָרפען אַ שטרענגער צענזור.

אין סאַראַגאָסאַ זענען 12 מאַן דער'הרג'עט געוואָרען און 33 פערוואונדעט. פּאָליציי האָט אַדורכגעפיהרט איבער 300 אַרעסטען.

א יודישע פרוי דערהרגעט גע-וואָרען אין אלעקסאנדער

אַ ל ע ק ס אַ נ ד ע ר, 10 (טעלעפאָניש)

אויף באַנקאָווא 8 אין אַלעקסאַנדער איז די 60-יעהריגע שרה יאַקובאָוויטש נעכטען אַרויסגע-גאַנגען אויפ'ן בוידעם, כדי צו הענגען וועש. זי האָט זיך אָבער אויסגעגליטשט און אַזוי אומגליק-ליך אַראָפּגעפאַלען פון די טרעפּען, אַז זי איז דער-הרגעט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

אַמטליכעס

(2) היינט איז צוריקגעקומען פון אַפּרוה-אורלויב און האָט צוריק אָנגעהויבען צו אַמטירען דער פערטרעטער פונ'ם לאָדזשער שטאָטישען סטאַ-ראָסטע, ה' יצושי ראָשיצקי.

געהיימנישפולע באַנדיטען-אָנפאַלען

(אַ) אויף מלינאַרסקאַ-גאַס זענען 3 אומבע-קאַנטע פערשוינען בעפאַלען אַ געוויסען אַלטער שפּרינגער פון מלינאַרסקאַ 4.

ביי איהם איז צוקלאַפּט דער קאָפּ און צושעדיגט דער גאַנצער קערפּער.

פּאַנאָטאָוויטש האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל און פּאָליציי זוכט די באַנדיטען.

* * *

די זעלבע געשיכטע האָט זיך נעכטען איבער-גע'חזר'ט מיט'ן 25-יעהריגען משה קינאָס (פון העטמאַנסקאַ 76, אין קאַלי), וועלכען עס איז אויף לימאַנאָווסקיעגאָ 64 בעפאַלען אַנ'אומבעקאַנטער פערשוין און מיט אַ טעמפּער כלי איהם צוקלאַפּט דעם קאָפּ.

פּאַנאָטאָוויטש האָט דעם געליטענעם אָפּגע-פיהרט אַ היים.

עפענטליכע ערקלערונג

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס דער לאָדזשער אַנטי-היטלעריסטישער בּאָיקאָט-קאָמיטעט האָט פער-עפענטליכט מיין נאָמען אַלס דעם, וועלכער האַנ-דעלט מיט דייטשע סחורות (שמאָטעס), וויל איך פערעפענטליכען דעם גאַנג פון די אונטערהאַנדלונ-גען מיט מיר, וועלכע זענען געפיהרט געוואָרען נישט דורכ'ן אַנטי היטלערישען קאָמיטעט, נאָר דורך דער שמאָטעס-סעקציע. דער גאַנג פון די אונטער-האַנדלונגען וועט בולט אילוסטרירען דעם גאַנצען ענין און וועט זיכער ברענגען דערצו, אַז מיין נאָ-מען זאָל רעהאַביליטירט ווערען, ווייל איך פיהל זיך אין מיינע פליכטען אַלס יוד פונקט ווי די אַלע, וועלכע האָבען זיך ערלויבט מיך צו שטעמפּלען אַלס פערראַטער פון דער יודישער זאַך.

ווען איך בין דאָס ערשטע מאָל גערופען געוואָרען אין דער שמאָטעס-סעקציע האָב איך צו-געשטעלט קלאָרע בעווייזען, אַז ס'איז מיר אונ-מעגליך מיטאַמאָל צו ליקווידירען מיין געשעפט אין דייטשלאַנד, גלייכצייטיג האָב איך צוגע-שטעלט דאָקומענטען, אַז איך ליקווידירט ביס-לעכווייז מיין אַרבייט אין דייטשלאַנד און קויף סחורות אין ענגלאַנד, בעלגיען, דענעמאַרק און האָלאַנד. דאָס איז געווען גענוג און מיר זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין פולשטענ-דיגען הסכם. זעהט אויס, אַז דאָס האָט שפּעטער די העררען נישט געלאָזען רוהען און צוליב רייכעם קאָנקורענץ-קאַמף האָבען זיי זיך געוואָנדעט צו מיר מיט אַ מאָדנעם פאָרשלאַג, אַז איך זאָל אינ-גאַנצען שליסען מיין געשעפט אויף 6 וואָכען און דאַן וועט מען זעהען... פערשטעהט זיך, אַז איך האָב נישט געקענט מסכים זיין צו פערלירען מיין גאַנצע קונדשאַפט, כדי די פאָרשלאַג-געבער זאָלען ירשנען געניסען. איך בעטאָן, אַז דער פאָרשלאַג האָט געצילט צו קאָנקורענץ-קאַמף, ווייל דיזעלבע העררען וואָס זיצען אין דער סעקציע ווי למשל: אַפּאָליאָן, באַנקיר, יודקעוויטש, לעוואָקאָווסקי און אַנדערע קויפען דאָך אויך ביי מיר סחורה, פאַר-וואָס זענען זייערע נעמען נישט פערעפענטליכט געוואָרען?

מיין אַנטייל אין דער בּאָיקאָט=אַקציע קאָסטען מיך זעהר פיל און איך פיהל זיך פולשטענדיג אין-אָרדנונג הן בנוגע מיין געוויסען, הן בנוגע די אינטערעסען פון יודישען פאָלק און איך גיב דער עפענטליכקייט צו משפּטען וועגען דעם ענין.

16721 — י. מאָוויצקי

דאַנסינג=וואַריעטע
„TABARIN"
נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 150-66
! די גרעסטע סענסאַציע !
קלענסטע אויסגאַבע
היינט און טעגליך 9 אָווענד
גרויסער שלאַגער=פּראָגראַם!
4 Braun — 4 Fernando
3 Harris — Leo Spari
Five o'clock טעגליך פון 8-5
קאָנסומאַציע 80 גר.
צוזאַמען מיט בעדינונג.
2 פּאַרטערען, גאַבינעטען, איינטריט פריי.
אויסערדעם:
גרויסער אינטערנאַציאָנאַלער
רינג=קאַמף=טורניר
מיט'ן אַנטייל פון בעקאַנטע אַטלעטען.

ראַדזשער נייעס

פּאָליטישער אַרעסט

(2) אין שייכות דערמיט, וואָס מיט עטליכע טעג צוריק זענען אין קאָנסטאַנטין אויסגעהאָנגען געוואָרען אויף די טעלעפאָן=דראָטען עטליכע רויטע פעהנער מיט קאָמוניסטישע אויפשריפטען — זענען אַרעסטירט און אַריינגעזעצט געוואָרען אין טורמע אויף גדאַנסקאַ גאַס: לעוואַנדראָווסקי (פון 11 ליסטאָפּאַד 62), קאָסאַשעווסקי (11 ליס-טאָפּאַדאַ 40) און שיימאַן (11 ליסטאָפּאַדאַ 22).

פאַר סחורה אויף ראַטעס
וועט מען קענען איינקאַסירען דורך דער פּאָסט

(2) לויט ווי מ'אינפאָרמירט אונז פונ'ם הויפּט-פּאָסט-אַמט, גייט אַריין אין קראַפט פון דעם יאַנואַר 1934 די מיניסטעריאַלע פעראָרדנונג וועגען קאָנען איינקאַסירען ראַטעס דורך דער פערמיטלונג פון פּאָסט-אַמטען.

אין שייכות דערמיט ווערט פּאַראויסגעזעהען דאָס איינפיהרען פון אַ נייעם מין פּאָסט-בעאַמטען-אָפּצאָלונג, א. נ. „פאַר קליינע אויפטראַגען" (דלאַ מאַליך זלעצען).

לויט דער דאָזיגער פעראָרדנונג, וועלען סוחרים, וואָס פערקויפען סחורה אויף ראַטעס, קאָנען ווענדען אין די פּאָסט-אַמטען אויפטראַגען וועגען איינקאַסירען ראַטעס, וואָס עס קומט זיי פון פערשידענע בעלי-חובות.

די פּאָסט-אַמטען וועלען איינקאַסירען די דאָזיגע חובות און אויסצאָהלען זיי די פירמעס, וועלכע זיי געהערען.

לעת עתה ווערט פּראָיעקטירט, אַז ראַטעס, וואָס זענען בעשטימט צו איינקאַסאָ זאָלען זיך האַלטען אין דער גרעניץ פון 50 זל.

די איינקאַסאָ-קאָסטען פון די ראַטעס — איינ-היימליכע פאַר'ן גאַנצען לאַנד — וועלען אויסמאַ-כען 30 גראָשען.

גרויסען פון דער הויפּט=שטאָט

די סיום-זיצונג

אין די פּוילישע פּאָליטישע קרייזען גרייט מען זיך צו אַ — בליץ: עס וועט פאָרקומען אַ סיום-זיצונג, וואָס וועט, ווי מען זעהט פאָר, נישט דויערען לענגער, ווי אַ טאָג אָדער צוויי און אַזעלכע איינטאָג-זיצונגען רופט מען אָן אין סיים: אַ בליץ. עס וועט אַ בליץ-טון און מען וועט אפילו דעם דונער נישט הערען.

אמת, אַ רייה אָפּאָזיציע-קלובען (ענדעקעס, פּויערים-קלוב, פּ.פּ. ס.) גרייטען זיך צו דרינגענדע פאָרשלאָגען, זיי גרייטען זיך צו מאַכען אַ שטי-קעל טומעל, אָבער מיר קענען שוין די דאָזיגע „טומעל'ס", וואָס ענדיגען זיך שטענדיג ווי אַ שטורם אין אַ גלעזעל וואַסער.

עס איז פריהצייטיג צו רעדען איצט וועגען דער סיים-זיצונג וואָס קומט היינט פאָר; פריה-צייטיג דערפאַר, ווייל קיין שום אויסערגעוועהנליכע פראַגען געפינען זיך נישט אויף דער טאָג-אָרדנונג און מען ווייסט שוין פריהער, אַז אַלץ וועט אַדורכ-גיין כשורה, רוהיג — ווי געוועהנליך, בעת אַלע פריהערדיגע איין-טאָג-זיצונגען פון סיים.

די אָפּאָזיציע וועט גאָרנישט טאָן, ווייל זי איז מיעט; דאָ און דאָרט הערט זיך נאָך אַנ-אָפּקלאַנג, אַ שאַרך, — אָבער מעהר נישט. עס זענען פאַרהאַן דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען און — פונדעסטוועגען איז דער פּאַרלאַמענט פּאַקטיש גישטאָ, ווער ווייסט: אפשר איז דאָס פאַר דער בע-פעלקערונג בעסער?..

לייב יפה, לידיע ערליי און — דער „ענטפער".

איצ'ם יודישען וועלטעל אין פּוילען איז דאָ אַ שטיקעל סענסאַציע: עס איז געקומען לייב יפה, וועגען וועלכען מען האָט שוין אַראָפּגענומען די צושריפט: „דיכטער לייב יפה"; יפה שטעלט מיט זיך פאָר די אַקציע פאַר'ן „קרן-היסוד", וואָס ער פיהרט די לעצטע יאָהרען. און געקומען איז לייב יפה איצט קיין פּוילען נישט אַליין; ער איז געקומען מיט אַ „שלאַגער": עס איז מיט איהם מיטגעקומען לידיע ערליי, די אַריסטאָקראַטין, לאָרדין, מאַרקיזין (די טיטולען און דער יחוס איז שוין בעקאַנט די לעזער) און — אויף אויף לידיע ערליי „קלאַפּט" מען איצט. זי איז די אַטראַקציע.

לייב יפה האָט געהאַלטען אַ רעדע אין וואַרשאַ פאַר די יודישע פּרעסע-פאַרשטעהער. ער האָט פאַר

פון אונזער וואַרשעווער קאָרעספּאָנדענט
מ. ערבוים

געשטעלט אין די בעסטע פאַרבען דעם צושטאַנד פון דער קרן-היסוד-אַרבייט. ער האָט אָפּעריר מיט ציפערען און פאַקטען און געקומען צום אויספיהר, אַז, נישט געקוקט אויפ'ן קריזיס (אויך דעם איינערליכען) געהט די אַרבייט פאַר'ן קרן-היסוד אויף אַ גוטען וועג; עס פליסט אין געלד, מען קויפט באָדען, מען בויט.

טשעקאָוועס איז, אַז אויף דער פּראַגעקאָ-מענער פּרעסע-קאָנפערענץ האָט אַ יודישער זשור-נאַליסט (רעד. אלחנן צייטלין) געשטעלט יפה'ן אַ „דראַסטישע" פּראַגע: „צי האָט דער טראַנספער-אָפּמאַך מיט'ן היטלער-דייטשלאַנד געגעבען וואַ-סער'ס'איז גוטע רעזולטאַטען פאַר ארץ-ישראל", לייב יפה האָט דערויף געענטפערט, אַז — ער קאָן נישט ענטפערען. „לידער — האָט ער געזאָגט — לאָז איך די פּראַגע אָהן אַ תשובה".

די ערשטע וועהטאָגען פון די קלעפּ..

עס ניהלען זיך שוין די וועהטאָגען פון די לעצטע קלעפּ וואָס יידען האָבען בעקומען פון דער ארץ-ישראל רעגירונג: עס זענען שוין צוריק געקומען קיין פּוילען עטליכע, כאָטש געצעהלטע אָבער לעבעדיגע קרבנות. עס זענען געקומען דערפאַרטירטע, אַרויסגעטריבענע יודען, וואָס האָבען זיך שוין געהאַט בעזעצט אין א"י אַלס „געוועזענע „טוריסטען".

און טאָמער איז דאָס וועניג — איז די טעג בעקאַנט געוואָרען, אַז פאַר דער נאָהענטסטע צייט האָט דער צענטראַלער פּאַלעסטינאַ-אַמט אין וואַרשאַ בעקומען פאַר גאַנץ פּוילען אַ צאָהל פון 125 (הונ-דערט פינף און צוואַנציג!) סערטיפיקאַטען.

ווידער פּאָליטישע וויזיטע:

בעת מיר שרייבען די שורות איז קיין וואַרשאַ געקומען (שוין צום צווייטען מאָל) דער פּרעזי-דענט פון דאַנציגער סענאַט ראַושינג. מען גיט איבער, אַז ער וועט, אַ חוץ פון אַ רייה אָפּיציעלע מלוכה-מענער, אויך אויפגענומען ווערען דורך מאַרשאַל-פּילסודסקי. דער דאָזיגער וויזיט זאָל זיין אַ רעזולטאַט פון די לעצטע פערהאַנדלונגען צווישען פּוילען און דייטשלאַנד. עס דאַלעי, הייסט עס, אויך מיט דאַנציג ענגער פערבינדען ווערען די געצי-התנגען.

פּרעזידענט ראַושינג זאָל בקרוב רעוויזיטירט ווערען פון הויכגעשטעלטע פּוילישע מלוכה-מענער.

יודיש טעאַטער „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20 טעל. 213-84
שטורמישער ערפאָלג! דער גרעסטער סעזאָן=שלאַגער!
די שעהנסטע יודישע אָפּערעטע!
אין די פּרעכטיגע, שעהנע יודישע אָפּערעטע
בן=ציון ווייטלער
„די גאַליציאַנער חתונה"
צוזאַמען מיט'ן אַנסאַמבל פון „פילהאַרמאָניע" שפּילען היינט, מאָנטאג, 9 אָווענד
צו פּאָפּולערע פּרייזען פון 70 גר. ביז 2.20
אכטונג, בזשעזשין! מאָרגען, דינסטאג, 9 אָווענד נאָר 1 פאָרשטעלונג פון בן-ציון ווייטלער
אין דער סענסאַצ. פּיעסע
באַנדיט=דזשענטעלמען

לאדז, 11 דעצעמבער 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 11 דעצעמבער 1933

זעקס קעפ אונטער דער האק פון תליון

די עקזעקוציע איבער זעקס ארבייטער אין קעלן

מיר האבן יענע וואך מיטגעטיילט וועגן דער אויספיהרונג פון דער טויט-שטראף אין קעלן איבער זעקס קאמוניסטישע ארבייטער, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין ערמארדען צוויי שטורמיסטען. די אונלעגאלע דייטשע רויטע הילף האט איצט דערהאלטען פון א בעאמטען, וועלכער האט בייגעוואוינט די שרעקליכע סצענע פון דער הינריכטונג א בעריכט. דער בעריכט איז פערעפענטליכט אין סטארבריקענער „דויטשע פרייהייט".

אין די שפעטע נאכמיטאג-שעה'ן איז אין דער קלינגעלפוץ-טורמע בעקאנט געווארן, אז פון בערלין איז אנגעקומען אנ'ענטשיידונג וועגן דעם טויט-אורטייל, וואס איז ארויסגעטראגען געווארן אין יולי אין קעלן און, אז די הינריכטונג פון די פערמשפטע זעקס ארבייטער וועט פארקומען צומארגענס. אין דער טורמע איז געווארן זעהר אונרוהיג. אלץ האט געלעבט ווי אין פיבער. די ארעסטירטע זענען געווען אויף דער זייט פון די פערמשפט'ע, די סימפאטיעס פון די בעאמטע האבן זיך געטיילט.

שפעט ביינאכט איז די פעראורטיילטע מיטגעטיילט געווארן דורך דעם פראקוראר אין דער אנוועזנהייט פון טורמע-שעף, אז אויפ'ן צווייטען טאג אינדערפריה וועט פארקומען די הינריכטונג. די פעראורטיילטע, בעזונדערס האמאכער און מאריץ האבן ווידעראמאל שארף פראטעסטירט געגען דעם בעפעהל וועגן דער הינריכטונג און האבן ווידעראמאל ערקלערט, אז זיי זענען אונשולדיג. זיי זענען קרבנות פון א פאלשער שבועה, וועלכע עס האבן אפגעגעבן די נאצי-לייט, אז אין דעם זארפאל מיט די שטורמיסטען זענען זיי געווען די איבערגעפאלענע און נישט די אנפאלער. די גאנצע געשיכטע איז ביי דער אויספארשונג און אין פראצעס פאלש איבערגעגעבן געווארן. אבער איבער זייערע פראטעסטען זענען דער פראקוראר און די אנדערע בעאמטע אריבער גלייכגילטיג. מען האט די פעראורטיילטע פארגעלייגט זיי זאלען אויפנעהמען גייסטליכע, אבער אלע זעקס זענען אלס קאמוניסטען געווען איבערצייגטע אטעיסטען און האבן דעם פארשלאג אפגעווארפען.

אויפ'ן ארט אין הויף פון דער טורמע, וואו עס האט זיך פריהער געפונען די גיליאטינע, איז איצט אויפגעשטעלט געווארן בלויז א באנק מיט א בלאק, ווייל די הינריכטונג איז אויסגעפיהרט געווארן דורך אפהאקען די קעפ פון די פערמשפטע מיט א האק. אין די רהיינישע לענדער, וואו עס האט געגאלטען דער קאדעקס פון נאפאלעאנען, פלעגט מען פריהער אויספיהרען טויט-שטראף דורך דער גיליאטינע אזוי ווי אין פראנקרייך. די נאציס האבן אפגעשאפט די גיליאטינע אלס פרעמדע ערפינדונג און דערפאר, ווייל זי פלעגט אנגעווענדעט ווערען אין די צייטען פון דער גרויסער פראנצויזישער רעוואלוציע, זיי האבן איינגעפיהרט די אויספיהרונג פון די טויט-אורטיילען דורך שטריק אדער דורך קעפען מיט א האק.

אויפ'ן זעלבען ארט, וואו עס זענען איצט הינגעריכט געווארן די זעקס קאמוניסטען, האט מען אין יאהר 1931 אויסגעפיהרט דעם טויט-אורטייל דורך גיליאטינע איבער דעם מאסען-פרויען מערדער, דעם וואמפיר פון דיסעלדארף, פעטער קירטען. איך האב קורץ נאכ'ן קריג געמוזט אויפ'ן זעלבען הויף מיטמאכען א הינריכטונג איבער צוויי מענשען א מאן און א פרוי. די הינריכטונג איז אויך פארגעקומען דורך דער גיליאטינע. אבער אויך דאס דאזיגע שרעקליכע בילד איז נישט צו פערגלייכען מיט דעם גרויל, וואס איז מיר אויסגעקומען דאסמאל איבערצולעבען.

ביים קלינגען פון א גלאק האט מען די פערמשפטע געבינדען און איינציגווייז זענען זיי דורך בעאמטע פון טורמע ארויסגעפיהרט געווארע אין הויף אראפ. די גאנצע טורמע איז געווען שטארק בעוואכט דורך פאליציי און ס.-א.-לייט. אויפ'ן הויף האבן זיך שוין געפונען דער פארזיצער און די מיטגלידער פון געריכט. וואס האט דעם אורטייל ארויסגעטראגען און צוועלף געמיינדע-מיטגלידער, ווי עס איז פארגעשריבען. דער הענקער און זיינע בעהילפען זענען געשטאנען הינטער דעם שאפאט. און א חוץ דעם זענען אנוועזנד געוועזן העכערע פאליציי-בעאמטע, דאקטוירים, גלחים פון דער פראטעסטאנטישער און קאטאלישער קירך און א בעזונדערע דעלעגאציע פון ס.א.-פאליציאנטען האבן געבילדעט א שפאליר צווישען דער טורמע-געביידע און דעם עשאפאט און דעם טיש, ביי וועלכען עס האבן זיך געפונען די אפיציעלע פערזאנען. דער טיש איז געווען בעדעקט מיט א שווארצען טוך. די נעבונדענע קאמוניסטען האט מען צוגעפיהרט צום טיש, וואו עס איז געשטאנען דער פראקוראר. די האר אויף די קעפ איז ביי זיי געווען אפגעשוירען און די העלזער ענטבלויזט. דער פראקוראר האט נאכאמאל איבערגעלייענט דעם אורטייל און דאן דעם בעפעהל אויסצופיהרען די טויט-שטראף: זיין עקסצעלענץ דער פרייסישער פרעמיער-מיניסטער גערינג האט בעשלאסען נישט צו בענוצען זיך מיט זיין רעכט פון בעגנעדיגונג.

אויף דעם פארלייענען פון פראקוראר האבן די פעראורטיילטע געענטפערט מיט אנ'אויסגעשריי: זאל לעבען די וועלט-רעוואלוציע!

אבער תיכף זענען די הענקער צוגעלאפען צום ערשטען פון די פעראורטיילטע און האבן איהם א שלעפ געטון צום עשאפאט. באלד ווי ער איז צוגעבונדן געווארן צו דער באנק, האט דער הענקער געגעבען א מורא'דיגען זעץ מיט דער האק איבערן האלז און דער קאפ איז אפגעשפרונגען פון קערפער. דאס ארט ארום, וואס איז געווארען בעשפריצט מיט בלוט, איז באלד דורך די בעהילפען פון הענקער, בעשיט געווארען מיט זאמד. אויפן זעלבען אופן זענען געקעפט געווארען אויך דער צווייטער און דריטער פערמשפטער. אבער ביים פערטען האט דער הענקער, וועלכער האט פונקט ווי זיינע בעהילפען זיך געהאט גוט אנגעשיכורט כדי אויסצוהאלטען די ארבייט, געגעבען א פאלשען קלאפ. די האק האט זיך אריינגעגעסען אין שארבען פון אומגליקליכען. דער תליון האט די האק ארויסגעצויגען און געגעבען א צווייטען זעץ. אבער אויך דאסמאל איז איהם נישט געלונגען. און ערשט נאכן דריטען האק איז דער קאפ פון אומגליקליכען אפגעשפרונגען פון קערפער. דער סקאנדאל האט ביי אלע אנוועזענדע וועלכע האבן נאך אפגעהיט אין זיך א ביסעל מענשליכקייט, ארויסגערופען גרויס נערוועזישקייט און אויפרעגונג.

צוליב דער אלגעמיינער אויפרעגונג האט דאס זעלבע פאסירט אויך ביי דער הינריכטונג פון פינפטען ארבייטער. ביים ערשטען זעץ מיט דער האק איז זי געבליבען שטעקען אין קאפ און ערשט דער צווייטער זעץ האט דעם אומגליקליכען געקעפט. ביי דער זעקסטער הינריכטונג האט דער הענקער געגעבען אזא מורא'דיגען קלאפ מיט דער האק, אז דער קאפ איז גלאט ארונטער פון האלז.

די מאסען-הינריכטונג פון די זעקס ארבייטער איז געווען די שרעקליכסטע איבערלעבניש, וואס איך האב געהאט אין מיין לעבען. איך גלויב אז נישט קוקענדיג דערויף, וואס פערציג מיליאן מענשען האבן אפגעגעבען זייערע שטימען ביי די וואהלען פאר היטלערן, גיבען זיך דער גרעסטער טייל נאך נישט אפ קיין דין וחשבון וועגען דעם, וואס עס קומט פאר ארום זיי. ווען די מיליאנען ארבייטער וואלטען געזעהען ווי זעקס פון זיי זענען אויף א גרויל'האפטיגען אופן סוף נאוועמבער געשאכטען געווארן, דאן וואלטען זיי, נישט ווארטענדיג קיין ווייל, זיך אפגעקערט פון אזא סיסטעם.

אויף דער קאנפערענץ אין פאריז

אינטערעסאנטע עפיזאדען, דערציילט פון אנ'אנטיילנעהמער

מיר האבן די טעג געבראכט די בעשרייבונג פון דער פייערליכער זיצונג אין ווערסאל, אויף וועלכער עס איז אונטערגעשריבען געווארן דער טראקטאט, וואס האט געמאכט א סוף צו דעם וועלט-קריג. די בעשרייבונג האבן מיר גענומען פון נייעם בוך וועגן דער פאריזער שלום-קאנפערענץ פון ענגלענדער הארלד ניקאלסאן. אין ניקאלסאנ'ס בוך זענען פאראן פיל אינטערעסאנטע און טיפע בעמערקונגען וועגן דעם וועלט-יאריד, וואס איז דעמאלט פארגעקומען ארום דער פאריזער קאנפערענץ. עס זענען אויך פאראן פיל שפאסיגע מאמענטען, אנעקדאטען, וועלכע זענען נישט ווייניגער כאראקטעריסטיש פאר די פערזאנען, וואס האבן זיך אין דער קאנפערענץ בעטייליגט, ווי די ערנסטע בעטראכטונגען.

אויף דער קאנפערענץ איז אנוועזנד געווען דער אלטער פוילישער גראף יוזעף פאטאצקי. ניקאלסאן שרייבט, אז דאס איז געווען אנ'אמת'ער אנאכראניזם. ניקאלסאן האט איהם א שטייגער דערציילט וועגן דער רעדע, וואס פאדערעווסקי, דער בעריהמטער פוילישער פיאניסט און מלוכה-מאן, האט געהאלטען פאר דעם אויבערשטען ראט.

— יא, האט פאטאצקי געזאגט דערויף ניקאלסאנ'ען: פאדערעווסקי איז א גרויסער מאן... צי ווייסט איהר, אז ער איז געבוירען געווארן אין איינעם פון די דערפער, וואס געהערען צו מיר? אין שעפעטאווקע... און נישט קוקענדיג דערויף, איז ווען איך רעד מיט איהם, האב איך דאס געפיהל, פונקט ווי איך וואלט גערעדט מיט מיינס א גלייכען...

איינער פון די קליגסטע אנטיילנעהמער אין דער קאנפערענץ איז געווען באלפור. איינמאל איז דער דייטשער דעלעגאט בראקדארף-ראנצאו, נישט אויפגעשטאנען פון ארט, ווען ער האט געענטפערט אויף עפעס א פראגע פון קלעמאנסא'ן. א טייל פון דער ענגלישער פרעסע האט וועגען דעם אינצידענט געמאכט א גאנצען טומעל. „דיילי מייל" האט וועגן דער אויפפיהרונג פון דייטשען גראף געשריבען, אז ער איז אונפערשעהמט. איינער פון די דעלעגאטען, וועלכער איז געזעסען נעבען בראקדארף-ראנצאו האט איבערגעגעבען, אז דער דייטש וואלט נישט געקאנט זיך אויפהויבען אפילו ווען ער וואלט וועלען: ער האט זיך געפונען אין א צושטאנד נאהענט צו אונמאכט. ניקאלסאן האט געפרעגט באלפור'ן, צי איז ער אויך עמפערט צוליב דער האנדלונג פון דייטשען דעלעגאט. באלפור האט איהם איבערגעפרעגט:

— עמפערט? צוליב וואס?

— צוליב דער אויפפיהרונג פון בראקדארף-ראנצאו...

— וואספאר אויפפיהרונג?

— דערמיט, וואס ער איז נישט אויפגעשטאנען פאר קלעמאנסא'ן...

— ער איז נישט אויפגעשטאנען. איך האב עס גארנישט בעמערקט... איך האב בכלל זיך געגעבען דאס ווארט נישט צו קוקען אויף מענשען, וואס געפינען זיך אין אנ'אויסנאנגסלאזען מצב...

— ניקאלסאן דערציילט אויך דעם פאלגענדען אנעקדאט:

אויף דער זיצונג איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען די באלקאנישע מלוכות. עס איז ענטשטאנען גרויסע חלוקי-דעות. דאס געדולד פון די „גרויסע" הויבט אן צו ליידען. פרעזידענט ווילסאן אפעלירט צו די קליינע מלוכות, ער רופט זיי זיך אונטערצוווארפען דעם אויטאריטעט פון זייערע עלטערע ברידער, וואס האבן געוואונען דעם קריג. עס ווערט טויט שטיל, קלעמאנסא רופט אויס: קיין אנדערע מיינונגען זענען נישטא? די זיצונג איז געשלאסען. די נאהענטסטע זיצונג קומט פאר מאנטאג...

נו יא, בעמערקט ניקאלסאן, וואלט זיך, ארדרבא, איינער ערלויבט צו האבען אנ'אנדער מיינונג... און די קאנפערענץ האט בעשלאסען, דאס הייסט זי האט אנגענומען איינע פון איהרע צאהלרייכע בעשלוסען, וועלכע לאזען זיך ביז צום היינטיגען טאג פיהלען אין איירא פע...

דער פאשיזם אין לעטלאנד

ווער זענען די פיהרער פון די דארטיגע פאשיסטען?

דער בעריהמטער יידישער עקאנאמיסט און פובליציסט יעקב לעשטשינסקי, וועלכער איז לויט דער פאדערונג פון דייטשלאנד ארויסגעשיקט געווארען אויך פון לעטלאנד און געפינט זיך איצט אין פוילען, דערציילט וועגען דער פאשיסטישער בעוועגונג וואס ענטוויקעלט זיך אין די באלטישע לענדער:

— אין דעם טאג פון מיין אנקומען, האבן די לעטישע פאשיסטען צוזאמענגערופען נאר אין ריגע אליין 26 גרויסע פערזאמלונגען, און די גאנצע שטאט האט גערעדט נאר וועגן דער דאזיגער גרויסער געשעהעניש.

און עס איז מאקע אין לעטלאנד א גרויסע געשעהעניש, מיטאמאל, ווי פון הימעל אראפגעפאלען איז דער פאשיזם אויסגעוואקסען אין א שטארקער בעוועגונג, און דער עיקר — עס האבען איהם אנגעהויבען העלפען מיניסטאריען, הויכע פאליציי-בעאמטע און אנגעזעהענע פארטיי-פיהרער. ווי די אלע וואלטען געפיהלט אז די הערשאפט פון די פאשיסטען איז אוממעידליך, און זיי ראטעווען זיך שוין פון דער „זינקענדיגער דעמאקראטישער שיף", פערסטראכירען זיך שוין פאר דער צוקונפט.

ערשט צוריק מיט א פאר מאנאטען איז די נאציאנאליסטישע ארגאניזאציע געווען פערווערט. עס איז געווען פערווערט צו טראגען די פאשיסטישע אוניפארם — א גרויע העמדעל מיט שווארצע הויזען, דער האקענקרייץ איז נאך איצטער „כלומרשט" פערבאטען. איך זאג „כלומרשט" ווייל עטליכע שעה נאך מיין קומען קיין ריגע בין איך געזעסען מיט פריינד און בעקאנטע אין א קאפע לעבען אונז זענען געזעסען עטליכע פאשיסטען אין זייערע פארטיי-העמדלעך און אין כאקי-הויזען און מיט גאנץ גרויסע האקענקרייצען, און קיינער האט זיי קיין שלעכט ווארט נישט געזאגט. און אויף דער גאס, אויף זייערע פערזאמלונגען זענען געווען הונדערטער פאשיסטען אין אוניפארם, און פאליציי האט נישט נאר זיי נישט געשטערט נאר, פערקעהרט, זיי נאך געשיצט און געשטיצט.

26 פערזאמלונגען אין אזא קליינער שטאט ווי ריגע, האלטען די גאנצע שטאט געשפאנט און גערייצט. און ווען מען זעהט נאר, אז די דאזיגע פאשיסטישע פערזאמלונגען זענען איבערפולט און ווערען שטארק בעהיט און געשיצט פון דער פאליציי און פון דער רעגירונג, איז קיין וואונדער נישט, וואס פון דער געשפאנטקייט און גערייצטקייט קומען ארויס א פאניק און נידער-געשלאגנקייט.

אז די יודען האבען אראפגעלאזט די נעזער מעהר פון אלעמען, איז קיין וואונדער נישט. אט האט צעלמין דער פיהרער פון די פאשיסטען, געזאגט אין זיינער א רעדע:

„מיר זענען נישט קיין בארבארען און מיר האבען נישט בדעה אויסראטען די מינדערהייטען. מען דארף נאר איגנאנצען ארויסרייסען זייערע עקאנאמישע פאזיציעס און זיי וועלען זיך אליין צעלויפען. די דייטשען וועלען אנטלויפען קיין דייטשלאנד. די פאליאקען — קיין פוילען, א טייל יודען וועלען אנטלויפען קיין פאלעסטינע, און די איבערגעבליבענע וועט מען אזוי פערביטערען דאס לעבען, אז זיי וועלען מיט דער צייט אונטערגיין."

דאס אינטערעסאנטסטע דערביי איז, וואס כאטש דער פיהרער פון די פאשיסטען רעדט, אז די דייטשען דארפען אויך ארויסגעשטויסען ווערען פון זייערע פאזיציעס, ווערט די דאזיגע לעטישע פאשיסטישע בעוועגונג זעהר שטארק געשטיצט פון די דייטשע באראנען און פון דער ריגער דייטשער אינטעליגענץ, פון דער דייטשער היטלער-רעגירונג און פון די ארטיגע דייטשע צייטונגען.

די דאזיגע רעטעניש ווערט קלאהר, ווען מען ווערט געוואהר, אז אין די ארגאניזירטע פאשיסטישע גרופעס זענען פאראן א סך דייטשען. קינדער פון באראנען, וועלכע ווייסען זעהר גוט אז א לעטישע פאשיסטישע רעגירונג וועט מוזען זיך אנשפארען אויף דער היטלער-רעגירונג, זיך צו שיצען פון דעם קאמוניסטישען ראטענפערבאנד, די ווייסען אז אין א פאשיסטישען לעטלאנד וועט מען שלאגען די שוואכסטע — די יודען. און די יודען זענען די גרעסטע קאנקורענטען פון די דייטשען; יודען זענען סוחרים, פאבריקאנטען, דאקטוירים און אדוואקאטען, — פונקט די אלע שטאטישע פראפעסיעס, וועלכע זענען יאהרענלאנג געווען די פריווילעגיע פון די דייטשען.

עס איז פאראן א מיינונג, וואס האט א גרויסען גרונד, אז די גאנצע בעוועגונג ווערט געפיהרט פון היטלערס אגענטען און ווערט געשמירט און געשטיצט מיט היטלערס געלט. די היטלעריסטען האבען א סך געשריבען און אויך א סך גערעדט וועגען א וועג קיין „אסטען" דאס מיינט קיין ראטענפערבאנד, א פאשיסטיש לעטלאנד איז נישט קיין שלעכטער וועג אהין.

ווער פיהרט אן די דאזיגע לעטישע פאשיסטישע בעוועגונג? — א געוועזענער בעאמטער, אנ'אנטיסעמיטישער פראפעסאר און א פאר טונקעלע האלב-גראמאטנע פארשוינען, וואס קיינער ווייסט נישט פון וואנען זיי האבען זיך גענומען, און עס גייט ווי אין דייטשלאנד — דער עולם לויפט, שלינגט די ווערטער. ווערט ענטציקט און פערגלייבט. אמת, דאס איז דער גאר-נידעריגסטער עולם, א סך אונטערוועלט-מענשען, א סך „לומפען-פראלעטאריער" און „לומפען-בירגער", סתם לומפען, אבער אויך נישט ווייניג בירגער און ארבייטסלאזע.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
11
כג
כסלו תרצ"ד

דעצעמבער
זון-אויפגאנג 7.33
זון-אונטערגאנג 3.24

דעפ. לעווין ווערט זיין לאדזער רב

דער רייישער רב האט שוין געגעבען זיין פרינציפיעלע הסכמה

ווי מיר האבען שוין נעכטען איבערגעגעבען האט די לאדזער אגודה אין די אגודה-פרנסים אין דאזארעס, וועלכע בילדען די מעהרהייט אין קהלה-ראט בעשלאסען אויפצונעהמען אלס רב אין לאדז, דעם ביאליסטאקער רייישער רב, פרעזידענט פון וועלט-צענטראלע „אגודת-ישראל", פרעזידענט פון ראט פון דער פוילישער „אגודה", פארזיצער אין „אגודת הרבנים", דעפוטאט פון פוילישען סיים הרב לעווין. אין דעמועלבען ענין איז צו זער לאדזער „אגודה" אויך אנגעקומען

א בריף פון דער ווארשעווער „אגודה"

אין וועלכען ס'ווערט עמפעהלט די קאנדידאטור פון דעפ. לעווין אויפ'ן אמט פון לאדזער רב.

צוליב דעם וואס אין די לאדזער אגודה-קרייזען הערשט שוין ווענען דעם אנ'איינשטימיגקייט, האט מען אנגעהויבען נישט-פארבינדליכע געשפרעכען מיט די פארשטעהער פון אנדערע ריכטונגען אין קהלה-ראט, וואס שייך

די אלעקסאנדערער חסידים

האבען זיי געוואלט ערקלעהרען, אז זיי וועלען זיך ביי דער דאזיגער קאנדידאטור אפהאלטען פון שטימען, ס'האנדעלט זיך אבער נישט דא וועגען קיין פרינציפיעלען ווידערשטאנד, נאר וועגען „עקוויוואלענט" פראגען, וועלכע וועלען זיכער בעזייטיגט ווערען. וואס שייך ווידער

די ציוניסטען

גיט מען איבער, אז בעת דעפ. ד"ר ראזענבלאט איז געווען פרעזעס פון דער לאדזער קהלה, האט ער דעמאלט ביי א געלעגענהייט, אין אנוועזענהייט פון דעפ. ד"ר טהאן און אנדערע פארגעלעגט דעם הרב לעווין, אז ער זאל איבערנעהמען דעם רבנות-אמט אין לאדז, אזוי, אז מ'האלט, אז די ציוניסטען וועלען נישט איצט ארויסטרעטען געגען הרב לעווין, וועלכער איז א מענש, מיט גרויסער וועלטליכער בילדונג און אנ'אויטאריטעט אין דער רבנים-וועלט.

נעכטען האט הרב לעווין געוויילט אין לאדז

אויף דער חינוך-פייערונג פון „מחזקי הדת", פערשטעהט זיך, אז ס'איז אויסגענוצט געווארען די געלעגענהייט צו שמועסען מיט'ן גאסט וועגען דער רבנות-פראגע, קיין אפיציעלע קאנפערענצען זענען אמת נישט פארגעקומען.

ביים פרעזעס מינצבערג איז אבער פארגעקומען א מיטאג, צו וועלכען ס'איז איינגעלאדען געווארען הרב לעווין, די אנגעזעהענסטע פיהרער פון דער „אגודה", דאזארעס און פרנסים. דארט איז טאקע בעריהרט געווארען דער ענין.

דעפ. לעווין האט פרינציפיעל נישט אפגעווארפען דעם פארשלאג פון איבערנעהמען דעם לאדזער רבנות-אמט.

ער האט אבער געשטעלט א בעדינג, אז ער זאל אויסגעוועהלט ווערען דורכ'ן קהלה-ראט איינשטימיג. ווי ס'איז צו זעהען שטעהט דער ענין אויף דער פלאך, אז דעפ. לעווין ווערט זיין לאדזער רב און דאס נאר אינגיכען.

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

די נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג איז פארגעקומען אונטערן פארזיץ פון פרעזעס מינצבערג. אין די קאמוניקאטען ווערט געגומען צו קענטניש די ווענדונג וואס איז בעשתו געקומען פון „אגודת הרבנים" וועגען דער שחיטה-פראגע, דאן ווערט אנגענומען דער בע"ס פון קאמיטעט וואס פערוואלטעט מיט דער מקוה אויף גדאנסקא גאס. איב'ם בעריכט געפינט זיך אויף א ווענדונג צום לאדזער ראבינאט אז ס'זאל נישט געגעבען ווערען קיין חופה וקדושין אויב די כלה וועט נישט האבען קיין צעטעל פון דער מקוה. (ס'זעהט אויס אז מיר האבען שוין נישט קיין גרעסערע זארגען אויסער קאפ !!!)

דאן ווערט בעשלאסען ארויסצושיקען א טעלעגראמע קיין ווילנא צום חינוך הספר אויפ'ן נאמען פון חפץ-חיים. צו דער חינוך-פייערונג פון מחזיקי הדת ווערט בעשלאסען צו דעלעגירען דעם פרעזעס מינצבערג.

בשעתו איז אנגעקומען א ווענדונג פון דער קהלה אין ווארשא אז די לאדזער קהלה זאל בעשטימען א סובסידיע ביים קויפען א פלאץ אויף א נייעם בית עולם אין ווארשא. די דאזיגע קהלה האט די ביטע מאטיווירט דערמיט וואס אין דארטיגען משוגעים-הויז היילען זיך פיל יודען עס קומען פאר טויט-פאלען און די לאדזער מתים קומען צו קבורה אויפ'ן ווארשאווער בית-עלמין. די קהלה האט בשעתו אפגעווארפען די ביטע איצט האט זיך די ווארשאווער קהלה נאכאמאל געווענדעט צו דער לאדזער קהלה און דראהט מיט א דין תורה. די קהלה-פערוואלטונג האט אויך דאס מאל די ביטע אפגעווארפען.

דאן האט פרעזעס מינצבערג אפגעגעבען א בעריכט וועגען די פערבריגטע אינטערהאנדלונגען מיט די שעכטערס און וועגען ענטגילטיגען איבערנעהמען די שחיטה דורך דער לאדזער קהלה-פערוואלטונג.

פייערליך געפייערט די ווארעם-שטוב ביי „תומכי-אורחים" אויפ'ן אפעל פון „נייעם פאלקסבלאט"

אויפן אפעל פון „נייעם פאלקסבלאט" צו די לאדזער יודישע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס אויף דער נויטווענדיגקייט פון עפענען ביי דער איצטיגער קריטישער צייט ווארים-שטובען פאר ארימע קינדער פון די פאלקס-שולען, האט זיך די ערשטע אנגערופען די געזעלשאפט „תומכי אורחים" און נעכטען איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפענונג פון א ווארים-שטוב פאר 300 קינדער פון דער פאלקס-שולע 136.

ביי א פול-געפאקטען זאל, עפענט דער לייטער פון דער דערמאנטער שולע, דירעקטאר וויסאצקי די פייערליכקייט, אין ווארעמע ווערטער דאנקט ער דער פערוואלטונג פון „תומכי אורחים" פאר געבען א היים די 300 ארימע קינדער, וועלכע וועלען האבען די געלעגענהייט אין א ווארימע ליכטיגע שטוב צו מאכען די לעקציעס, און דערביי בעקומען א ווארים אווענדברויט.

עס רעדען נאך די ה"ה: פרעזעס יוסף בעכער, וויצע פרעזעס בערגער ב. ליפשיץ, בן-ציון ראפאפארט, דער אפיקון עדעלמאן און מ. אפמאן. צום סוף נעמט א ווארט דער סעקרעטאר ה' לייזעראוויטש, דער לעצטער רעדט אויך אלס אפיקון פון דער דערמאנטער פאלקס-שולע. דער רעדנער ווייזט אן אויף דער גרויסער נויט פון די ארימע קינדער, וועלכע קומען אין דער שולע אויסגעפרווירענע און הונגעריגע. אין די נאסע ווילגאטנע קעלער'ס און בוידעם-שטובען, וואו די קינדער ווערען געשוואלען פון קעלט. דא אין דער ווארים-שטוב וועלען די קינדער האבען די מעגליכקייט צו מאכען די לעקציעס און עטליכע שעה געניסען פון א ביסעל ווארעמקייט און פון א ווארימען אווענדברוים. דער רעדנער האט דערביי אויסגעדריקט א דאנק דעם פרויען-קאמיטעט פאר דער אונערמידליכער ארבייט ביים שאפען די ווארים-שטוב.

בעגריסט האט אויך אין נאמען פון די ארימע קינדער דער 8-יעהריגער קופפער. די הארציגע ווערטער פון דעם „פארשטעהער", האט אויף די אנוועזענדע געמאכט א ריהרענדען איינדרוק.

נאך די רעדעס, האבען די קינדער געזונגען דעם נאציאנאלען פוילישען הימן און „התקוה", דעקלאמירט און געזונגען יודישע און פוילישע לידער. און אחרון אחרון חביב — די געקאכטע מאהלצייט, וועלכע די קינדערלעך האבען איינגעשלינגען מיט די אויגען...

די פייערליכקייט האט אויך בייגעוואוינט דער הויפט-דאקטאר פון די לאדזער פאלקס-שולען — ד"ר שיווינסקי.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט פרעמיערע!
— I —
פרעכטיגע קאמעדיע א. נ.
בולוואר-קעניג
אין דער הויפט-ראלע:
Georges Mylton.
— II —
„די קליינע פון מאנפארנאס"
דער זאל איז צענטראל בעהייצט.
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נ"מ
שבת און זונטאג—12.30 א זייגער בייטאג

ערשטער קלאנג-קינא-טעאטער
נארוטאוויטשא 20 „ROXY" נארוטאוויטשא 20
היינט און פאלגענדע טעג!
די גרעסטער און 1-טער פויליש-פאלעסטינישער קלאנג-פילם
„סאברא"
SABRA

וואס אילוסטרירט דאס לעבען און קאמפען פון די
פיאנערען פון יודישען ישוב
אין פאלעסטינא
אין די הויפט ראלען: די הויפט-שוישפילער פון דעם בעריהמטען אויף דער גאנצער וועלט
„הבימה"
חנה ראווינא, ע. בערטאנאף, א. מעסקין א. א.
אויסערן פראגראם: „מכביה'דע אין תל-אביב"
ווי אויך די אויסשטעלונג אין תל-אביב.
אנהויב 4 נאכמיטאג.

טאג-נאטיצן

„דאבראטשינגאשטש"

פארען ביי אונז אין לאדז א סך פילאנטראפישע געזעלשאפט, א סך מין „צדקה גדולה", וועלכע רופט זיך נאך מיט דעם אלט-פרענקישען, פארמלחמה'דיגען נאמען „דאבראטשינגאשטש".

יעדער לאדזער, וועלכער אינטערעסירט זיך באטש אויפ'ן מינדעסטען אופן מיט געזעלשאפטליכקייט אין לאדז ווייסט, אז פון דער באמת גרויסצוגיגער אינסטיטוציע, וועלכע האט אין די אמאליגע גוטע צייטען, געארבייט מיט א סך גרויסען פערנעהם, איז געבליבען נאר דער נאמען. די מינדעסטע טעטיגקייט ווערט מעהר נישט ארויסגעוויזען, מילא וואלט דאס אומגליק נישט געווען אזוי גרויס, קענען פילאנטראפישע אינסטיטוציעס זענען אפגעשטארבען מיט א נארמאלען אדער נישט-נארמאלען טויט? זענען ווידער ענטשטאנען אויף זייער ארט אנדערע, וועלכע האבען אויף דעם אדער אנדערען אופן פערטרעטען די פארשטארבענע און די געשיכטע איז זיך געגאנגען ווייטער.

די געשיכטע איז אבער די, וואס ביים „דאבראטשינגאשטש" קען מען דעם דאזיגען כלל נישט אנווענדען. אין „דאבראטשינגאשטש" זענען געווען פאר דער מלחמה קאנצענטרירט אלע יודישע גבירים, אמת'דיגע פילאנטראפען, וועלכע האבען נישט געקארגט קיין געלד אויף אויפצושטעלען מאנומענטאלע אינסטיטוציעס לטובת דער יודישער בעפעלקערונג. די גאנצע, כמעט, יודישע וואוילטעטיגקייט איז געגאנגען דורך דעם „דאבראטשינגאשטש". דארט האבען זיך געפינען לעגאטען אויף מיליאנען רובעל, וועלכע האבען אליין, אדער זייערע פראצענטער, געדארפט דינען די אינטערעסען פון דער יודישער בעפעלקערונג. די דאזיגע לעגאטען געפינען זיך עד-היום אין „דאבראטשינגאשטש", אבער ליגען טויט און ס'ווערען אפילו נישט אויסגעפיהרט די צוואות פון די פערשטארבענע פילאנטראפען, וועלכע האבען די דאזיגע לעגאטען געגרינדעט. דער „דאבראטשינגאשטש" אליין פערמאגט א גרויס פערמעגען, וועלכעס ווערט איצט פערוואלטעט אויף „ריין געשעפטליכע" יסודות דורך א מענש מיט א בלומרשטע שטארקע האנד, א געוויסער באטשקא, וועלכער איז א געצאהלטער סעקרעטאר אין דער וואוילטעטיגקייטס-געזעלשאפט.

פון די וואוין-הייזער, וועלכע געהערען צום „דאבראטשינגאשטש" און וועלכע האבען געדארפט דינען אלס וואוינונגען פאר בכבוד'ע עקסמיסירטע יודען, האט מען אלעמען ארויסגעווארפען. אלע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען געווען טעטיג זענען פערמאכט געווארען, די לעגאטען זענען איינגעהאלטען געווארען און ווערען נישט אויסגעצאהלט, און עס מאכט דעם איינדרוק, אזוי ווי עטליכע מענשען וואלטען זיך געוועהן איינגעצ'קשנט און נישט איבערגעבען די „ירושה" פון „דאבראטשינגאשטש" די יונגערע גענעראציע, צו וועלכע מ'האט נישט קיין צוטרוי.

דערווייל איז דאך דאס געלד נישט קיין פריוואטעס, נאר געזעלשאפטליכעס און מ'קען אויף דעם אופן נישט טראקטירען דעם ענין ווי ס'וואלט זיך עטליכע פערזאן, ס'פראקטיצירט זיך אזוי, אז יעדעס יאהר קומט פאר אין „דאבראטשינגאשטש" א גענעראל-פערזאמלונג, צו דער פערזאמלונג קומט געוועהנליך נישט קיין מנין מענשען, וועלכע קלויבען אויס א פערוואלטונג פון צוויי מבינים מענשען און די „ארבייט" געהט אזוי ווייטער. ווידער א גאנץ יאהר.

אויף דעם 19. דעצעמבער איז ווידער בעשטימט געווארען א גענעראל-פערזאמלונג פון „דאבראטשינגאשטש", ס'טאר נישט דערלאזען ווערען, אז אויך היי-יאהר זאל די גענעראל-פערזאמלונג האבען דעמזעלבען אויסזעהען ווי די לעצטע יאהרען, יעדער איינער, וועלכער איז אמאל געווען א מיטגליד אין דער דאזיגער אינסטיטוציע דארף קומען צו דער פערזאמלונג און איינמאל פאר אלעמאל דארף געמאכט ווערען אנ'ארדנונג אין דעם גרויסען פערמעגען, וואס מוז ווייטער דינען די אינטערעסען פון דער ארימער יודישער בעפעלקערונג, לויט דער אינטענץ פון די, וועלכע האבען דאס פערמעגען געגעבען. ד.

מאָרגענדיגע גרויסע ארץ-אַקאַדעמיע
אין פילהאַרמאָניע-זאַל

ליב יפה.

ליידי ערליי, די טאָכטער פון פערשטאָרבענעם לאָרד מעלטשעט און שוועסטער פון מאַרקיז רעדינג (געוועזענער וויצע-קעניג פון אינדיען און געוועזענער אויסערן-מיניסטער פון ענגלאַנד) איז אַ זעהר בעוואוסטע פערזענליכקייט אין ענגלאַנד, אַ דאַנק איהר אַלזייטיגער געזעלשאַפטליכער אַרבייט.

מאָרגען דינסטאָג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומען קיין לאָדז ליידי ערליי פון לאָנדאָן און דיכטער ליב יפה פון ארץ ישראל.

ליידי ערליי איז אין אונזער שטאָט אַ פנים חדשות, אָבער זי איז שוין גוט בעקאַנט דער ברייטער יודישער עפענטליכקייט, זי פערנעמט אַ זעהר אָנגעזעהענע שטעלונג אין דער יודיש ענגלישער געזעלשאַפט, וואו זי איז בעקאַנט פון איהר געזעלשאַפטליכער און פּאָליטישער טעטיגקייט. די דאָזיגע טעטיגקייט איז שוין אַ טראַדיציע אין די קרייזען, פון וועלכע זי שטאַמט — זי איז די טאָכטער פון פערשטאָרבענעם לאָרד מעלטשעט (כּי-אַלפרעד מאָנד) און שוועגער-טאָכטער פון לאָרד רידינג, בעקאַנטער ענגלישער מלוכה-מאַן, געוו. וויצע קעניג פון אינדיען און אויסערן מיניסטער.

דיכטער ליב יפה איז אין אונזער שטאָט — ווי בכלל אין פּוילען — בעקאַנט פון זיינע פריהערדיגע בעזוכען. ער פערנעמט, ווי בעקאַנט, אַ זעהר אָנגעזעהענעם אָרט אין דער ציוניסטישער בעוועגונג, אין וועלכער ער איז שוין טעטיג אַ פּאָר צענדליג יאָהרען. זייט מעהרערע יאָהרען זיצט ער אין ארץ ישראל אַלס הויפּט דירעקטאָר פון קרן-היסוד אין ירושלים, דער דאָזיגער וויכטיגער פאָלקס-אַרבייט ווידמעט ער זיין גאַנצע ענערגיע, ענטוזיאַזם און איבערגעגעבענהייט, זאָרגענדיג פאַר דער פערשאַפונג פון די מיטלען, וואָס זענען נויטיג פאַר'ן אויפבוי פון ארץ ישראל.

ליידי ערליי און דיכטער ליב יפה וועלען מאָרגען אָוונד, אַרויסטרעטען אויף דער גרויסער ארץ ישראל אַקאַדעמיע אין פילהאַרמאָניע זאַל, מיט רעפעראַטען וועגען דער לאַגע אין וועלט-יודענטום און דער איצטיגער סיטואַציע אין ארץ ישראל.

נעכטיגער רעפעראַט פון סענאַ-טאָר איוואַנאָווסקי אין לאָדז

(א) נעכטען האָט געוויילט אין לאָדז דער סענאַטאָר איוואַנאָווסקי, וועלכער האָט אין לאָקאַל פון שטאָט-ראַט געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די ווירטשאַפטס-פּראָבלעמען פון פּוילען.

דער רעפעראַנט האָט בפּרוטיות אַרומגערעדט די ווירטשאַפטליכע לאַגע פון פּוילען, סיי אינערליך און סיי אויסערליך, און רעדענדיג וועגען דער נאַציאָנאַלער הלוואה, וועלכע האָט בעקרעפטיגט דאָס ווירטשאַפטליכע וועזען פון פּוילען, האָט ער אויך אַרומגערעדט די פראַגע פון דער הלוואה פאַרן אינוועסטיציע-פאָנד, וואָס דאַרף משפּיע זיין אויף דעם ווייטערדיגען פונאַנדערבוי פון פּוילען.

אויף דער אַרבייטס-פאָנד — האָט ער געזאָגט — האָט בעדייטענד געווירקט אויף דער פערשטאַרקונג פון די אַרבייטען, און ער וועט פּאָזיטיוו ווירקען אויף דער מילדערונג פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט אינם קומענדיגען יאָהר. דער דאָזיגער פאָנד קומט אין אַ גרויסער מאָס צוגיך די זעלבסטפערוואַלטונגען, וועלכע געפינען זיך אין פאַטאַלע פיסקאַלע בעדינגונגען.

פון דעם דאָזיגען פאָנד וועלען אַדורכגעפיהרט ווערען די נויטיגע שטאָט-אינוועסטיציעס, ס'וועט בעדייטענד פערבעסערט ווערען דער צושטאַנד פון די וועגען, און ס'וועלען אויך רעגולירט ווערען די ברעגען פון די טייכען. (דאָס מיינט מען נישט די האָפענונגען, פון וועלכע עס לאָזט זיך אויס אַ טייך...)

עס ווערט אויך לעצטענס געפיהרט אַ לעבהאַפטע אַקציע אין דער ריכטונג פון עלעקטריפיצירען דאָס לאַנד, ובזה האופן וועלען אַלע בירגער בקרוב ובימינו קאָנען גענייסען פון ביליגען עלעקטרישען שטראָם.

דער רעפערענט האָט אויך אַרומגערעדט דעם ענין-בריניע, און די עקספּאָרט פראַגע, מיט וועלכער עס איז פערבונדען די פערבעסערונג פון דער לאַגע אין די גרעסערע צענטרען פון פּוילען, ובתוכם אויך אין לאָדז.

לעצטענס — האָט דער סענאַטאָר איוואַנאָווסקי דערקלעהרט — האָבען די רעגירונגס-פאַקטאָרען געווענדעט מעהר אויפמערקזאַמקייט אויפ'ן עקספּאָרט-פּראָבלעם.

שלום-עליכם אקאדעמיע
אין יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט
צום 50-יעהריגען יובל

די פאַרלעזונגס-קאָמיסיע ביי דער קולטור-סעקציע פון דער יודישער געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט, אַרויסגייענדיג פון דער הנחה, אַז די קולטור-סעקציע אַלס אַזעלכע איז מחויב צו בעקעמפען זייערע מיטגלידער מיט אַלערליי ערגרייכונגען פון דער יודישער קולטור. האָט בעשלאָסען, אויסער די טראַדיציאָנעלע פרייטאָג-צונאַכטיגע פאַרלעזונגען, און די פריש-אָרגאַניזירטע רעפעראַטען אין די שבת-צו-נאַכטס'ן — אויך איינצואָרדנען ליטעראַרישע שבת-נאָכמיטאָגען.

דעם פערגאַנגענעם שבת, איז פאָרגעקומען דער ערשטער ליטעראַרישער נאָכמיטאָג, געווידמעט שלום-עליכם'ס 50-יעהריגען ליטעראַרישען יובל.

ביי אַ פיל געפאַקטען זאַל עפענט רעד. ח. י. בזשוסטאָווסקי, די אַקאַדעמיע און גיט אַ כאַראַקטעריסטיק פון שלום-עליכם'ס שאַפען.

דער שריפטשטעלער יוסף זעליקאָוויטש האָט נאָכדעם רעפערירט איבער פאָלקלאָר אין שלום-עליכם'ס ווערק.

פּרל. ס. קראַפּיוניק, די סאָליסטקע פון „שיר"-כאָר אונטער דער קלאַוויר-בעגלייטונג פון פּראָפ. י. פּייווישיס, האָט מיט גרויס בייפאַל געזונגען שלום-עליכם'ס וויג-לידעל.

געענדיגט די אַקאַדעמיע האָבען די „אררט"-אַרטיסטען ל. גאָלדשטיין און מ. פּולאָווער מיטן איבערלייענען שלום-עליכם'ס: כתריאלעווקער שריפות, וועלכע האָט אַרויסגערופען אַ שטורעם אַפּלאָדיסמענטען.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89.
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזן

Dr. med. H.LUBICZ
ספּעציאַליסט פאַר ווענערישע און געשלעכטס-קראַנק.
צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32.
נעהמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוונט, זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאַס 4, טעל. 216-90
נעהמט אָן אין הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
אויפנעהמס-שעה'ן פון 8—1 מיטאָג און 5—9 אָוונט.

דעלעגאַטען-צוזאַמענפאָהר
פון דעם טעקסטיל-אַרבייטער-פערבאַנד

(א) נעכטען איז אין לאָדז איב'ם לאָקאַל פון ז.ז.ז. (פּושעכנאַ 45) פאָרגעקומען אַ דעלעגאַטען-צוזאַמענפאָהר פון די טעקסטיל-אינדוסטריע אַרבייטער פון לאָדזער קרייז.

אויף דעם דאָזיגען צוזאַמענפאָהר אונטער דעם פאָרזיץ פון דעפּ. גאַרדעצקי זענען געקומען 140 דעלעגאַטען.

דעפּ. גאַרדעצקי האָט געהאַלטען אַ לענגערען רעפעראַט וועגען דער איגענטליכער און אויסערליכער פּאָליטיק פון דער רעגירונג און דערנאָך אַ סך גערעדט וועגען די אַרבייטער-פערזיכערונגס רעפאָרמען וואָס דאַרפען חל זיין פונ'ם 1 יאַנואַר ק. י.

עס האָט זיך אַנטוויקעלט אַ גרויסע דיסקוסיע בעת וועלכע בעזונדערע רעדנער האָבען אָנגעוויזען אַז אַ ריי אינדוסטריען דאַרפען פערמלוכה'שט ווערען, לויט'ן מוסטער פון קויהלען-גרובען (דאָס הייסט נישט אַז זיי דאַרפען ליגען אין דער ערד ווי די קויהלען-גרובען...)

עס האָט נאָך געהאַלטען אַ לענגערע רעדע י. ביישטיין פרוי קאַטליצקאַ וועגען דעם, אַז ביי דעם קאָלעקטיווען אָפּמאַך וועגען דאָך די אַרבייטער געוואַלדיג עקספּלואַטירט.

לסוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, זיך צו ווענדען צו די רעגירונגס-פאַקטאָרען, אַז מ'זאָל זיך דערוויל אָפּהאַלטען מיט'ן איינפיהרען אין לעבען די איבערגערעכנטע געזעצפּראָיעקטען מחמת עס מוזען זיך נאָך וועגען איהר אויסזאָגען די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען — ד. ה. די אינסטיטוציעס, וועלכע האָבען די מעגליכקייט דירעקט אַרויסצוווייזען איהרע חסרונות.

די פערזאַמעלטע האָבען נאָך בעהאַנדעלט די פראַגע וועגען שיצען די גרענעצען פון דער מלוכה, און זיך אַרויסגעזאָגט אין דעם זין, אַז זיי וועלען זיך שטענדיג שטעלען אין שוץ פון די פּוילישע גרענעצען.

נאָך דער דאָזיגער רעזאָלוציע איז געוועהלט געוואָרען אַ נייע פערוואַלטונג.

ר. איזראַעל

דירעקטאָר אדאלף גאָלד
סענסאַציאָנעל-שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

111

ווי אַדאַ האָט נישט געוואָלט אַז מ'זאָל דערקענען אַז זי איז אין אַ שלעכטער שטימונג, האָט זיך איהר נישט איינגעגעבען, דער גראַף האָט געזעהן אַז הגם ער זיצט און רעדט מיט איהר געמיטליך קאָכט אין איהר דאָס בלוט זי האָט צוגערייצט דערצעהלט דעם גראַף וועגען דער גנבֿה וואָס איז ביי איהר אויסגעפיהרט געוואָרען, זי האָט אָבער נישט דערצעהלט אַלץ זי האָט בעהאַלטען פאַר ראַשעוויטשען דאָס וויכטיגסטע, זי האָט נאָר דערצעהלט אַז מ'האָט ביי איהר גענומען נישט וויכטיגע זאַכען, און זי האָט זיך כלומרשט דערפון נישט געמאַכט. זי האָט געגלויבט דעם גראַף, אַז ער ווייסט פון גאָרנישט, און אַז מ'האָט איהם אַרויסגענאַרט פון צימער דורך פערשטאַרען איהם מיט אַ געוויס מיטעל, דעם גראַף האָט זי געהאַלטען אויף דעם לעצטען מיטעל, אָנצוהאַלטען דעם קאָנטאַקט מיט באָנעצקין און אויב מעגליך דורך איהם צוריקצובעקומען די גנבֿה.

— און ווי האַלטסטו מיט באָנעצקין? האָט אַדאַ געפרעגט אינמיטען פון געשפּרעך.

— ער איז איינגעעקשנט און עקשנות'דיג אויף אַזאַ אופן, ווי איך האָב דאָס נאָך נישט אין מיין לעבען געזעהן, עס מאַכט אויף מיר דעם איינדרוק ווי ער וואָלט געהאַט ווייניג צוטרוי צו דיר און אויך צו מיר.

— איך האָב אויך אַזאַ איינדרוק, דו ביזט גערעכט, אָבער דו וואָלסט געדאַרפט אָנווענדען אַלע מיטלען צו געווינען זיין צוטרוי.

— איך ווייס נישט אויף וואָס פאַר אַן אופן איך זאָל דאָס טון, איך האָב שוין אָנגעווענדעט אַלע מיטלען און דאָס גיט זיך מיר נישט איין איבערהויפּט ווייס איך נישט צוליב וואָס מיר דאַרפען זיך אַזוי דאָס לעבען צו נעהמען, מיר זענען דאָך אויסען זיין טובה, און אויב ער האָט זיך איינגעעקשנט און וויל אַליין בעגעהען אַ שריט וואָס איז גלייך צו זעלבסטמאָרד, וואָס קענען מיר מעהר אויפטוען?

— אָט דאָס איז די זאַך, אַז מיר זענען ניכטער און ער איז פערצווייפעלט ער קען זיך נישט אָפּגעבען קיין חשבון דערפון אין וואָס פאַראַ לאַגע ער געפינט זיך, דאַגעגען קענען מיר די לאַגע ניכטער אָפּשאַצען. מיר טאָרען איהם נישט לאָזען אויף הפקר, הגם ער פערשטעהט נישט וואָס עס טוט זיך אַרום איהם.

דער גראַף האָט אַליין נישט געגלויבט אַז איהם וועט זיך איינגעבען צו שפּילען די קאָמעדיע אַזוי ווי דאָס איז געווען אין דער ווירקליכקייט, ער איז געווען צופיל אָנגעאַשירט אין דעם גאַנצען ענין, אַז ער זאָל איצט זיך פערראַטען, דעריבער האָט זיך איהם דער אַנשטעל איינגעגעבען.

— אָבער איך ווייס שוין נישט, האָט ראַשעוויטש געזאָגט צו אַדאַן, אויף וואָס פאַר אַן אופן איך זאָל מיט איהם רעדן, סוואָלט אפשר געווען אַ יושר צו רעדן מיט דער דאַמע, וועלכע געפינט זיך דאָ צוזאַמען מיט איהם.

— ניין, נאָר נישט דאָס, הויבט נישט אָן מיט קיין ווייבער, ווייל מיר וועלען נאָך מעהר קאַליע מאַכען דעם ענין. דאָס איינציגע מיטעל איהם נאָכגיביג צו מאַכען, זעה איך, לויט מיין מיינונג, ווייטער דערין, אַז דו זאָלסט איהם אַריינברענגען אין אַזאַ צושטאַנד, אַז ער זאָל מוזען אויסזאָגען וואָס ער ווייסט, און איינגעהען אויף אַלעם וואָס דו וועסט איהם פאָרלעגען.

— אַדאַ, איך האָב דיר שוין איינמאָל געזאָגט, אַז איך בין פאַר דיר גרייט אַלץ אין דער וועלט צו טון דאָס וואָס איך טו איצט און וואָס איך וועל טון איז מעהר צוליב דיר ווי צוליב איהם, קענסט מיר דאָס גלויבען, מיין ליבע צו דיר איז אַזוי גרויס אַזוי הייליג, אַז איך האָב זיך קיינמאָל נישט געקענט פאָרשטעלען אַז איך וועל ווערען פערליבט אַזוי ווי אַ גימנאַזיסטעל, איך שעהם זיך גאָרנישט פאַר מיינע געפיהלען...

— ראַשעוויטש, גלויב מיר, אַז מיר זענען אויך נישט פרעמד די דאָזיגע געפיהלען צו דיר, קיין איין שום מאָל האָב איך נאָך נישט אַזוי נאָהענט צוגעלאָזען צו מיר, ווי דאָס איז געווען דאָס מאָל מיט דיר, האָט אַדאַ געזאָגט, אָבער איך בין אַזוי אומרוהיג וועגען באָנעצקין אַז די זיסקייט פון לעבען גייט מיר גאָרנישט איין, איך מוז דיר זאָגען דעם אמת, מיר וואָלט אפשר אין איצטיגען מאָמענט אויך נישט אַזויפיל געגאַנגען אין באָנעצקיס טובה, אָבער איך מוז עס טוען צוליב אַ צוזאָג וואָס איך האָב געגעבען אַ מענשען וועלכער איז געלעגען אויפ'ן טויטבעט און דו פערשטייסט דאָך, אַז אַזאַ צוזאָג מוז איך האַלטען.

אַדאַ האָט זיך אויף דער מינוט אויסגעקלערט אַ ליגען, כדי דעם גראַף זאָל נישט ווערען אויפפאַלענד איהר גרויסער ווילען „צו ראַטעווען" באָנעצקין.

— איך פערשטיי, דאָס, איך פערשטעה עס אויסגעצייכענט, דו דאַרפסט אָבער נישט זיין אַזוי בעשעמט, איך קען דיין גוט האַרץ און ווייס אויף וואָס דו ביזט אַלץ פעהיג כדי זיך פאַר אימיצען מקריב צו זיין, און דו דאַרפסט נישט צווייפלען, אַז איך וויל דיר בייהילפיג זיין, פאַר יעדען פרייז אין דער וועלט

אַדאַ האָט ראַשעוויטשען אַרומגענומען ביים האַלז, איהם צוגעדריקט צו איהרע ברוסטען, וועלכע האָבען זיך צוליב אויפרעגונג געהויבען און אַראָפּגעלאָזען, זי האָט איהם געקושט אין די באַקען, האָר און דאַן צוגעפּרעסט איהרע ליפּען צו זיינע.

דאָס אַלץ איז געווען פון אַדאַס זייט אַ קאָמעדיע, זי האָט געשפּילט אַזוי ווי אויף דער סצענע, דערמיט האָט זי געוואָלט דעם גראַף אינגאַנצען געווינען פאַר זיך, איהם אַזוי פערפלאָנטערען אין איהרע ליבעס-אַוואַנטורעס אַז ער זאָל זיך אינגאַנצען נישט קענען אַרויסדרעהען, דאָס האָט געווירקט אינ'ם גראַף האָט געברענט די ליידענשאַפט. ער האָט אינגאַנצען געציטערט, ער האָט פערביסען די ליפּען, כדי זיך נישט אונטערצוגעבען זיינע געפיהלען, ווי ער האָט זיך געוואָלט אין איצטיגען מאָמענט דערווייטערען פון אַדאַן האָט ער אָבער נישט געקענט ביישטעהן דעם נסיון, ער האָט אַרומגענומען אַדאַן ביי דער שמאָלער טאַליע און זיך אַריבערגעבויגען איבער איהר. זיין הייסער אָטעם איז געפאַלען אויף איהר צוברענט פנים, זי האָט נישט פּראָטעסטירט. זי האָט נישט געשטעלט קיין שום ווידערשטאַנד ראַשעוויטשען, וועלכער האָט נישט געקענט האַמעווען זיינע ליידענשאַפטען, דער גראַף האָט גענומען אַדאַן אויף ביידע הענד און זי אַוועקגעטראָגען אויף דער סאָפע, וועלכע איז געווען אין שכנות'דיגען צימער, אַדאַ האָט ווייטער נישט פּראָטעסטירט און נישט געשטעלט קיין ווידערשטאַנד. דורך איהר דורכזיכטיגער בלוי-זייהענער פּיזשאַמע האָט זיך איצט בולט אַרויסגעזעהען דער ווייס-ראָזער פּרעכטיגער קערפּער איהרער, וועלכער האָט פּשוט אָפּגענומען דעם זינען ביים גראַף ראַשעוויטש.

(פאָרזעצונג קומט).

ספארט-בעוועגונג

אלפוילישער קאנגרעס פון „מכבי״ אין ווארשא

פרייטאג איז פארגעקומען דער פינפטער אל־פוילישער צוזאמענפאהר פון מכבי מיט דער בע־טייליגונג פון א גרויסער צאהל דעלעגאטען פון גאנץ פוילען.

אויפ׳ן צוזאמענפאהר זענען געווען אנוועזענד דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאני־זאציע נחום סאקאלאוו, לידי ערליי, לייב יפה און אנדערע.

אין נאמען פון דער צענטראלער ארגאני־זאציע פון „מכבי״ עפענט דעם צוזאמענפאהר דעפ. ראזמארין, וועלכער האט געשילדערט די אויסער־געוועהנליך שווערע לאגע, וואס דאס יודישע פאלק לעבט איבער אין משך פון׳ם לעצטען יאהר, ווען איין צרה יאגט דער צווייטער, איין גזירה די אנדערע... דער קאמף מיט׳ן היטלעריזם — רופט אויס דער רעדנער — איז א מלחמה אויף לעבען און טויט און דער נצחון מוז זיין אויף אונזער זייט.

די צענטראלע פון מכבי — ערקלערט ווייטער דער רעדנער — האט צוליב די רדיפות פון די היט־לעריסטען זיך געמוזט איבערטראגען פון בערלין קיין לאנדאן. מיט דער דאזיגער איבערזידלונג איז פערבונדען א יציאת־אשכנז פון עטליכע טויזענד יודען. יעדע ווידער, וועלכע זענען געווען געצוואונגען צו בלייבען, קוקען אויף זיך, ווי אויף דערשלאגענע, געפלאגטע, אומגליקליכע.

באגריסט, ווי דער רעדנער בעגריסט ווארים די אנוועזענדע געסט און איז מזכיר דעם ד״ר חיים ארלאזאראוו און לעא מאצקין ז״ל, בעקומט דאס ווארט לידי ערליי, וועלכע ווערט אויפגענומען דורך אלע פערזאמעלטע מיט שטורמישע אפלאדיס־מענטען. לידי ערליי הויבט אן איהר קורצע בע־גריסונג דערמיט, וואס גיט איבער א גרוס פאר מכבי פון איהר ברודער דעם לארד מעלטשעט וועלכער איז דער פרעזידענט פון׳ם אלוועלטליכען פער־באנד „מכבי״. די רעדנערין ערקלערט, אז איהר איז שוין נישט איינמאל אויסגעקומען בייצוואוינען די דיגרייכע מעטשען פון מכבי און איז שטאלץ פון די ערפאלגען פון דער דאזיגער ארגאניזאציע.

דער צווייטער רעדט דער פרעזידענט

נחום סאקאלאוו

כ׳האב דעם כבוד — זאגט ער — צו זיין אן עהרען־מיטגליד פון מכבי. כ׳האב הערויף א דאקומענט, שווארץ אויף ווייס, אבער ס׳וואלט מיר געווען א סך ליבער צו זיין א ווירקליכער מיט־גליד... א שאד, וואס איך שוין איבערגעגאנגען די צייט, ווען איך האב נאך געקאנט זיין א ווירקליכער מיטגליד און דעמאלט, ווען איך האב דאס געקאנט בעווייזען, איז נאך קיין מכבי נישט געווען.

ביז ערשט נישט לאנג האבען יודען די פיזי־שע ענטוויקלונג פערנאכלעסיגט, און ס׳האט זיך געצייכענט אין אבאינטעלעקט. אבער צופיל אינטעליגענץ פיהרט צו איבערטריבענעם אנאליז, איבערגעשפיצקייט צווישען יודען. מכבי איז חלילה נישט קיין אנטאגאניזם פון אינטעלעקט, נאר אבי אויספיהלונג פון א בלויז אין דער יודישער אויפ־לעבונגס-בעוועגונג. עס איז איצט געקומען א צייט, ווען יודען דארפען האבען געזונטע מוס־קלען, ווייל די אויפבוי־ארבייט געהט פונ׳ם פונ־דאמענט בידן שפיץ מיר האבען א מאנדאט צו בויען ארץ־ישראל. ענגלאנד — דעם אויפבוי צו קאנ־טראלירען.

עס בעגריסט נאך דעם צוזאמענפאהר דער פראפ. שא״ר א. א.

א רעפעראט האלט דער וויצע־פרעזעס פונ׳ם צענטראלען קאמיטעט פון דער אלוועלטליכער אר־גאנ. „מכבי״ ה׳ דיקעס, דעלר רעדנער ווייזט אן אויף דער ריזיגער ענטוויקלונג פון „מכבי״. א גרויסע ראלע אין דער היגזיכט האבען געשפילט די מכביאדעס אין האקאפאנע, ארץ־ישראל און לעצ־טענס אין טשעכאסלאוואקיען.

אין זיין ווייטערער רעדע בעריהרט ה׳ דיקעס די פראגען וועגען הכשרה און עליה און ווייזט אן דערויף אז מכבי מוס האבען איהר אייגענע הכשרה־פונקטען, אדער די זאלען אונגעשטעלט אב געגומען ווערען אין פערשידענע הכשרה־פונקטען, נישט פרעגענדיג ביים מכבי־מיטגליד, וואו, אין וועלכער ציוניסטישער גרופירונג האט ער בע־קומען זיין פאלישען פאס...

פרייטאג און שבת זענען בעטראכט געוואָרען ארגאניזאציאנעלע פראגען.

Dr. med.

Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז
און לונגען-קראנקהייטען
וואלינט יעצט
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנד-לונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

ארטאפעדישער אנשטאלט

פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאט-פוס-איינלאגען נאכ׳ן פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonović**

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

ווינטער-ספארטען אין פולען גאנג

דער פוסבאל-ספארט האט איצט אויפגעהערט און ס׳האט זיך אנגעהויבען א לעבהאפטע טעטיג־קייט אין די ווינטער-ספארטען און באקס. נעכטען זענען אין אלע שטעט פארגעקומען האקעי-מעטשען אויפ׳ן אייז. ס׳איז א דערפרעהענדע דערשיינונג, ווען אין די האקעי-פערמעסטונגען נעהמען אויך אנטייל יודישע קלובען. נעכטען זענען אין לאנד פארגעקומען פאלגענדע האקעי-מעטשען.

אין לאדז

ל.ק.ס. — אוניאן-טורינג 0:8

ל.ק.ס. האט זיך ארויסגעוויזען פאר א רוי־טינירטער האקעי-מאנשאפט. א גאנץ בעזונדערע ראל שפילט דארט דער אלזייטיגער ספארטסמאן קרול, וועלכער האט נעכטען דערגרייכט 3 טויערען. אוניאן האט זעהר שוואך געשפילט.

זונטאג וועט אין לאדז פארקומען א האקעי-מעטש צווישען ל.ק.ס. און ווארשאוויאנקא.

אין לעמבערג

א. ז. ס. — חשמונאי 0:5

חשמונאי — פאלאניא (פושעמישל) 1:2

א.ז.ס. — פאלאניא (פושעמישל) 1:9

אין קראקא

וואוועל — מכבי 2:7

קראקאוויא — שעמיאנאוויץ 1:8

אין קאטאוויץ

אגניסקא (ווילנא) — שלעזישער האקעי-קלוב 1:2

אגניסקא — שעמיאנאוויץ 0:2

אין טארן

ט.ק.ס. — ווארטא (פויזען) 1:3

באקס-פערמעסטונגען אין לאנד

ווארשאוויאנקא (ווארשא) — זיערנא-משאנע (לאדז) 0:12

די לאדזער האבען געליטען א שרעקליכע מפלה, נישט געווינענדיג קיין איין קאמף.

ווארשא — בודאפעשט

קומענדיגען זונטאג קומט פאר אין ווארשא א באקס-מעטש צווישען די רעפרעזענטאנצען פון ווארשא און בודאפעשט. דער בודאפעשטער צו־זאמענשטעל וועט זיין דערזעלבער, וועלכער האט בעזיגט די טשעכאסלאוואקישע רעפרעזענטאנץ.

רינג-קאמף

נעכטען האט זיך אין לאדז פערענדיגט די מייסטערשאפט אין רינג-קאמף, אלס מייסטער זע־נען ארויס מיטגלידער פון „אוניאן״, „סאקאל״ און ס.ק.ק.

די לאדזער מייסטער וועלען דעם קומענ־דיגען זונטאג קעמפען מיט דער רעפרעזענטאנץ פון ווארשא.

שווער-אטלעטיק

לעגיא מייסטער פון ווארשא אין געוויכט-הויבען

אין ווארשא האט זיך פערענדיגט די מייס־טערשאפט אין געוויכט-הויבען. אלס מייסטער איז ארויס „לעגיא״.

פערענדיגט דער גרויסער טור־ניר פאר ספארט-שפילען אין ווארשא

נעכטען האט זיך אין ווארשא פערענדיגט דער גרויסער טורניר פאר ספארט-שפילען. אין טורניר האבען אנטיילגענומען 110 מאנשאפטען מיט 712 ספארטלער, די מייסטערשאפט אין נעץ-באל פאר פרויען און מענער האט דערגרייכט א.ז.ס., אין קויש-באל „פאלאניא״.

פוסבאל-מעטש וועגען ארויס־פאלען פון דער ליגע

גארבארניא - וו.ה.ס. (ווילנא) 2:3

נעכטען איז אין קראקא פארגעקומען דער פוסבאל-מעטש וועגען ארויספאלען פון דער ליגע. דעם מעטש האט געוואונען די קראקאווער „גאר־בארניא״ אין פערהעלטניש פון 2:3.

קוסאטשינסקי צוריק אין פוילן

ווי בעקאנט איז דער וועלט-מייסטער קוסא־טשינסקי געפאהרען קיין וויען, כדי זיך אויסצו־היילען פון זיין קאנטוזיע אין פוס. די ארטיגע דאקטוירים האבען ערקלערט, אז ער קען זיך היי־לען אין לאנד און קוסאטשינסקי איז נעכטען צו־ריקגעקומען קיין פוילען.

פארבערייטונגען צום ווינטער-טורן-פעסט פון מארגענשטערן

די פארבערייטונגען צום טורן-פעסט פון „מארגענשטערן״. וועלכער קומט פאר דעם 26 ד. ח. אין פילהארמאניע-זאל זענען אין פולען גאנג. די איבונגען פון די 12 גרופען קומען פאר כמעט יעדען טאג. אייניגע פון די גרופען וועלען ארויסטרעטען מיט בעזונדערע מוסטער-איבונגען. ווי שטענדיג ווערט דאס הויפט געוויכט געלייגט אויף די מאסען-איבונגען, וועלכע וועלען ארויס־רופען ענטציקונג ביי אלע צושויער.

א בעזונדערע נייעס ווערט אין דעם היי־יעהריגען טורן-פעסט איינגעפיהרט מיט דער מו־זיק-בעגלייטונג. די איבונגען וועלען דאס מאל בעגלייט ווערען דורך שטרייך-ארקעסטער פידעל און אנד. ווי אויך פיאנינא. די ענדערונג אין דער מוזיק-בעגלייטונג איז איינגעפיהרט געווארען צוליב דעם, ווייל אין די ספארט-ארויסטרעטונגען וועט פערנעמען א גרויס ארט ריטמיק און ספארט-טעכניק.

דער „מארגענשטערן״-ווינטער-פעסט ווערט אין די ספארט-קרייזען דערווארט מיט גרויס אינ־טערעס.

זי האט זיך בעקלאגט פאר איהם

(סקיצע)

פון ה. מיכאל.

אנגא איז ארויסגע... פון דערהיים א פריי־לעכע, א גליקליכע יונגע פרוי, און איז צוריקגע־קומען א דערשלאגענע, א פערווייטע און אומ־גליקליכע.

דאס, וואס זי האט צופעליג גערוואס ענט־דעקט, איז געווען אזוי ווילד, אזוי ברוטאל, אז איהר האט זיך אוש געחאכט — עס עקט זיך איהר דאס לעבען. סטייטש, איהר מאן — און די דאזיגע פרוי!?...

אנגא האט זיך דערמאהנט די גאנצע אויפ־פיהרונג פון איהר מאן — און דאס בלויז האט אין איהר געגומען קאכען. וויפיל פאלשקייט דער דאר־זיגער מענש האט אין זיך! אט ערשט די נאכט האט ער זי דאך געצערטעלט איבער׳חזר׳נדיג: „טייערינקע קעצעלע מיינס! ס׳ארא אטלעסענע הויט דו האסט!״...

אט די ערינערונג רעגט זי בעזונדערס אויף ברייט און ברענט זי ווי מיט פייער. אך, א נאר איז זי, א נאר, א נאר! ווי געשריי און איבערגעגע־בען זי איז איהם געווען... און וואס ווער אציבד זיין? וואס זאל זי טון?

פאר אנגאס אויגען שווימט ארויס אנ׳ערנסט פנים. אט דאס פנים האט אויף איהר אמאל גע־קוקט מיט אזוי פיל וואַרעמקייט און ליבע, געווען פערליבט אין איהר, אבער זי האט איהם אפגעשטו־סען צוליב איהר מאן... אידזאר! אט ווער עס וועט זי פערשטעהען! אט ווער עס וועט איהר העלפען!! וואס עס זאל מיט איילך בישט פאסירען איך לעבען, ווענדט זיך צו מיר, טוט מיך נאר א רוף — און איך וועל צו איילך קומען צופליהען״ — אזוי האט ער איהר אייגמאל א זאג־געטאן. אט איצט איז אנגעקומען דער דאזיגער מאמענט. יא, זי וועט זיך ווענדען צו איהם, ער וועט איהר ראטען וואס זי דארף איצט טון און איהר גרויסען אומ־גליק...

אויפ׳ן צווייטען טאג איז אנגא געזעסען א פערווייטע אין אידזאר׳ס בחור׳שער וואוינונג.

זי האט איהם שוין אלעס דערצעהלט און זי ווארט אויף זיין ענטפער.

אידזאר, אנ׳ערנסטער, א פערטראכטער שפרייזט פאר איהר איבער דעם צימער ארויף און אראפ.

— איך האב אלעמאל געזאגט, אנגא, אז ער איז איילך נישט ווערט! ער איז נישט ווערט אפילו איילער מינדסטען נאגעל! און דאך איז נישט מיר, נאר איהם, אויסגעפאלען דאס מזל צו זיין איער מאן....

אנגא האט זיך צוכליפעט:

— איך בין אזוי אומגליקליך, אידזאר!

— רעדט נישט אזוי, אנגא, דאס צרייסט מיר מיין הארץ אויף שטיקער. איך האב גערעכענט, אז איהר זענט כאטש גליקליך...

— וואס־זשע ראט איהר מיך צו טון איצט, פריינד מיינער?

— וואס קען איך איילך זאגען, מיין טייערע אנגא? — זעצט זיך אידזאר אוועק לעבען איהר און קוקט איהר אריין אין די אויגען — זאגט דעם אמת, איהר האט איהם נאך אלץ ליב?

מיט פערווייטע אויגען קוקט אנגא אריין אין זייגע אויגען און פלוצלונג ווערט זי צומומעלט. זי דערמאהנט זיך, ווי דער דאזיגער מענש האט זיך איהר אמאל ערקלערט אין ליבע.

— אנגא!! — בעט אידזאר און זיין שטים איז שטיל און צארט — אנגא זאגט מיר דעם אמת!

— אך, איך ווייס נישט! איך ווייס שוין איצט גארנישט! — און זי וויל זיך שוין ווידער צעוויינען.

— אנגא, ווייגט נישט, איך בעט איילך! דאס צרייסט מיר מיין הארץ אויף שטיקער... אך, אנגא פארוואס האט איהר מיך דעמאלט אפגעשטויסען! פארוואס האט איהר אפגעשטויסען מיין ליבע!

— אך, אידזאר! צו וואס דערמאהנען זיך איצט וועגען דעם! דאס איז שוין א פערפאלענע זאך... איהר אליין האט מיר שוין לאנג פערגע־סען....

די פארבאכטיגע טונקעלקייט איז געווארען גע־דיכטער, פערשאטענטע אין בין־השמשות, זענען זיי ביידע געזעסען אויף דער סאפע — האבען זיך נאהענט, כמעט צוזאמענגעגאסענע צווי שאטענס, און דאך עפעס ווייטע. די פרוי איז געקומען זיך בעקלאגען פאר דעם מאנספערשוין, זוכען ביי איהם אנ׳עצה, זי האט געזאגט:

— וואס־זשע? וואס־זשע זאל איך טון, אידזאר?... אך, הערט אויף! צו וואס קושט איהר מיינע הענד! איך בין אזא אומגליקליכע!!

— טייערינקע מיינע! איך בין גליקליך, וואס דער צופאל האט איילך געבראכט צו מיר! איך האב דאך איילך נישט אויפגעהערט צו ליבען, אפילו אויף קיין איין רגע בישט, דורך די גאנצע צוויי יאהר....

— אך, אידזאר! ווי קענט איהר דאס גאר זאגען, ווען איך בין אין אזא לאגע! שעהמען מעגט איהר זיך!

— אבער, אנגא, טייערע פערגעסט נאר נישט ער האט דאך איילך אפגענארט, פערראטען! און דערצו נאך טאקע מיט אייגע א פריינדין! אך, אנגא, פארוואס האט איהר מיך אפגעשטויסען דע־מאלט!....

— אידזאר, איהר זענט משוגע! כ׳לעבען, איך האב דאך גאר פערגעסען ס׳איז א משוגענער איהר זענט! הערט אויף, קושט מיך נישט!! איהר האט דאך כיבה אליין בעבעטען, איך זאל איך רע־דען מיט, ווען כוועל זיין אין א צרה...

— רופט מיך. רופט מיך אנגא...

— אידזאר, לאזט אפ, זאגט מען איילך!

— נאר איין קוש, טייערינקע!

— ווי וואגט איהר!

— ער האט דאך איילך אפגענארט, אנגא! פארוואס־זשע זאלט איהר...

— נו, גוט, גענוג, איך געה שוין אוועק. זע־נען מיר, הייסט עס, נישט געקומען צו קיין בע־שלום...

— מירן נאך קומען, אנגא, איך פערזיכער איילך, מיר וועלען געפינען אנ׳אויסוועג. נאר שטויסט מיך ווידער אמאל נישט אפ...

— אך, אידזאר!

— אנגא, טייערינקע!..

ווען אנגא האט זיך אומגעקעהרט אהיים, איז איהר שוין געווען כמעט אלץ איינס, צי איהר אנ־טרייער מאן איז שוין איבערהיים און צי ער האט זיך היינט ווידער געוועהן מיט „יענע״....

אט דאס אלעס, וואס איהר האט ערשט בעג־ענט אזוי אויפגעבראכט און אנגעפילט איהר נשמה מיט ביטערקייט און פיין, מיט עפעס אזא מין פינ־סטערער פערצווייפלונג, אז עס האט זיך געדאכט, אז דאס לעבען עקט זיך איהר, און אז עס איז שוין אייגענטליך נישטא צוליב וואס צו לעבען — אט דאס אלעס איז פלוצלונג אפגערוקט געווארען מיט אמאל ערגעץ ווייט אין הינטערגרונד.

גלייך ווי קיין נאכט וואלט גאר איינגאנצען נישט געווען!

אין אנגאס אויערן האבען נאך געקלונגען אידזאר׳ס הייסע, ליידענשאפטליכע ווערטער:

— טייערינקע! קעצעלע מיינס!! ס׳ארא אט־לעסענע הויט דו האסט!

און אין אט די לאנג־בעקאנטע ווערטער האט זיך פאר איהר אנטפלעקט א נייער, געהיימניספו־לער זין, צוליב וועלכען עס האט זיך איהר נאך געלוינט צו לעבען....

ווי אזוי א רב איז געווען א „כאפער"

א זעלטענע געשיכטע פון א רב וועלכער האט זיך מוסר-נפש געווען פאר אום-גליקליכע יודישע קינדער, געפונען איצט פערשריבען אין אַנ׳אַלטען „פנקס"

זיים יודען האבען געשטעלט א פוס אויף דער רוסישער ערד, האבען זיי זיך געזוגן אַנגעליי־טען צרות און גזירות; און יודיש בלוט האט זיך אומזיסט געגאסען אויף דער רוסישער ערד.

דאס קאַפּיטעל פון די „יודישע קאַנטאָניסטען" איז שוידערליך און גרויזאַם.

עס זענען געווען גרויסע קהלות יודען, וועל־כע האבען זייערע צרות און גזירות וואס זיי זענען דורכגעגאַנגען, פערשריבען אין פנקס. און אט וועל איך דא איבערגעבען, וואס עס האט דאַן, אין יענער פינסטערער צייט, פּאַסירט אין אַנ׳אוקראַאינישׁ שטע־טעל, אין סקווירע.

א בעזונדערען אינטערעס האט די געשיכטע דערפאַר, וואס כאָטש די זאַך האט פּאַסירט מיט א הונדערט יאָהר צוריק אויף דער רוסישער ערד, איז די זאַך פערשריבען אין אַנ׳אַלטען פנקס און אַט וואס דאָרט איז פערשריבען:

„אין די פינסטערע טעג, ווען מ׳פלעגט כאַפּען קליינע און אומשולדיגע יודישע יונגלעך און די אַוועקנעהמען אין די ווייטע סיביריער שטעט אום די דאָרט מאַכען פאַר גויים; אין יענע טעג, ווען ביי יודען אויף דער נשמה איז געווען תשעה באב, האט דער סקווירער משומד, יאַן קאַוויצקי, אין טאָג פון יודישען יום־טוב שמחת תורה, געמאַכט ביי זיך אין הויף א באַל. צום באַל זענען געווען געלאַדען אלע פני פון די אַרומיגע שטעט און שטעטלעך, און אַפילו דערפער.

און וואָס מיינט איהר איז געווען די גדולה אויפ׳ן משומד יאַן קאַוויצקי, וואָס ער האט זיך אַזוי געפרייט צוזאַמען מיט זיינע פריינד, די שונאי ישראל?

זיי האבען יענע וואָך פון די יודישע יום־טובים געהאַט זעהר אַ גוטע וואָך, די כאַפּערס, צווי שען וועלכע עס האבען זיך געפינען א היפש ביסעל יודישע מוסרים, רחמנא לצלן, האבען זיך געסטאַרעט און האבען „געכאַפּט" אַ סך מעהר יודישע יונגלעך איבער דער קוואָטע.

די זעלנער מיט סאָלדאַטען און געווער בעפּאַלען די יודישע שוהלען, אין דער צייט ווען די יודען האבען זיך געפינען ביים דאַווענען און האבען אַלע קליינע יונגלעך אַרויסגעפיהרט פון דאָרט.

און יענער צרה פון די קאַנטאָניסטען, האט דער משומד יאַן קאַוויצקי, ווי אין פנקס שטעהט געשריבען זיך גאַר אויסגעגעבען די מוזיקע. ער פלעגט אַליין אַרומפאָהרען מיט אַ באַנדע כאַפּערס און כאַפּען יודישע קינדער, דאס איז איהם נאָך גע־ווען ווייניג, ער האט אויך בעשטימט אַ פּרייז פון הונדערט רובעל פאַר יעדען יודישען יונגעל, וואָס מען וועט כאַפּען.

און בעלגים אויף די הונדערטער האבען זיך דערמאָלט געפינען, און אין סקווירע איז שוין כמעט נישט געווען איין יודיש הויז, וואו מען האט נישט אַוועקגערויבט אַ קינד.

אָבער פונקט אין דער גרעסטער צרה, האט אין סקווירע פּאַסירט נאָך אַ גרויסער אומגליק, פון וועלכע די יודען האבען גאר נישט געקענט קומען צו זיך. געשעהן איז עס מיטן סקווירער רב.

דער סקווירער רב ר׳ מאַטעלע האט געשמט איבער גאַנץ קיעווער גובערניע.

און אַט וואָס פאַר אַנ׳אומגליק עס איז מיט ר׳ מאַטעלען געשעהן:

ער איז איינמאָל אין אַ שבת געקומען אין שוהל אַריין און ביים אַריינקומען אין שוהל האבען איהם די באַלעבאַטים נישט דערקאַנט. זיי האבען קיין זכר נישט געזעהען פון ר׳ מאַטעלעס שעהנער, גרויסער לאַנגער באָרד, ער איז געקומען מיט אַנ׳ אָפּגעגאָלטער באָרד, אָבער אויך אַזאַ אומגליק ווער האט זיך געריכט, אַז דער רב זאָל בעהמען מיט זיין אייגענעם ווילען און זיך אָפּגאָלען די באָרד! דאָס האָבען זיי נישט געקענט פערשטעהן.

אויב אָבער זיי האבען נישט געקענט פער־שטעהן, ווי אַזוי אַ רב גאָלט זיך אָפּ זיין באָרד, זענען זיי אָבער אין אַ פּאָר טעג שפּעטער געוואָר געוואָרען אַזעלכעס וועגען זייער רב ר׳ מאַטעלע אַז גאַנץ סקווירע איז געגאַנגען כאָראָאָם.

דער שמש פון דער שוהל וואו דער רב האט געדאַוונט, איז געקומען צום גבאי און זיך גע־שוואוירען, אַז ער האט מיט זיינע אויגען אַליין גע־זעהען ווי דער רב מאַטעלע איז אַרומגעפאָהרען אויף אַ גרויסען וואָגען מיט דער באַנדע „כאַפּערס" און ער אַליין האט די געהאָלפען „כאַפּען" און אויב ער אַליין איז נישט געווען בעגלויבט האט ער אַנ׳ עדות, די אַלמנה זלאַטע ביי וועמען דער רב מיט דער באַנדע האבען צוגענומען איהר איינציגען יונ־געל, וועלכער איז נאָך אַפילו קיין צוועלף יאָהר נישט אַלט.

דעם שמש׳ס ווערטער זענען בעשטעטיגט גע־וואָרען פון דער אַלמנה׳לאַטעס רייד און זי האט נאָך צוגעגעבען אַז בשעת דער רבי איז מיט נאָך דריי „כאַפּערס" אַריינגעקומען צו איהר אין הויז אַריין, איז זי מיט איהר קינד געזעסען ביים טיש און געגעסען. דעם רבין האט זי דערקענט, כאָטש ער האט שוין נישט געהאַט זיין שעהנע באָרד, און זי האט זיך אויפגעהויבען פון איהר שטוהל איהם צו פרעגען וואָס ער וויל.

איז ער אַליין צוגעגאַנגען צום קינד, און עס גענומען אַוועקשלעפּען פון טיש און די איבעריגע דריי מענער האבען איהם געהאָלפען. זי האט געגנו מען געוואַלדעוועט און מאַכען קולות אָבער עס האט איהר נישט געהאָלפען. מען האט די אַוועקגעשליי דערט און דאָס יונגעל האבען זיי אויף גיך אַריינ געגנומען אין וואָגען און זענען מיט איהם אַוועק־געפאָהרען.

דאַ האבען זיך די יודען צוזאַמענגענומען און בעשלאָסען אַז אַ קאָמיטעט פון די אָנגעזעהענסטע יודען זאָל געהן צום רב אין הויז אַריין און אויסגע פינען צי עס איז אמת.

די ערה יודען זענען געקומען צום רב און ער האט פאַר זיי נישט געלייקענט, אַז ער האט מיט זיינע אייגענע הענט צוגענומען פון דער אלמנה איהר קינד.

קיין סך טראַכטען וואָס צו טון האבען זיי נישט בעדאַרפט, ווייל דאָס גאַנצע שטעטעל איז זיך באַלד צוזאַמענגעקומען אין שוהל אַריין, מען האט אָנ געצונדען שוואַרצע ליכט, מען האט געריסען קריעה און מען האט דעם רב אַריינגעלייגט אין חרם אַריין.

עס איז געקומען א נייער רב אין שטעטעל אַריין און דעם אַלטען רב ר׳ מאַטעלע וועלכער איז אַרויסגעטער פון דרך הישר, וואָלטען זיי שוין גע־ווען פערגעסען ווען דער משומד, יאַן קאַוויצקי, זאָל זיך מיט זיי נישט געווען רייצען, אַז דער „ראַבין" זייערער גיט איהם אַלע מאָל אַ ביי צעטעל מיט נעמען פון יודישע יונגלעך וועלכע ער הייסט כאַפּען.

און אַזוי וואָלט זיך ווייטער געוואַנגען דאָס לעבען, מען וואָלט „געכאַפּט" קינדער און די יודען וואָלטען געווען געשאָלטען זייער „געוועזע נעם" רב און איצטיגען מסור. טרעפט זיך אָבער אַזאַ מעשה: דער מסור מאַטעלע איז שוין אין די זיבעצי־גער, און אין אַ פּריליטאַנ פאַרבאַכט, ווען די יודען האבען זיך געקליבען אין שוהל אַריין צו געהן דאַווענען, האט זיך אין שטעטעל סקווירע אַרומגע־טראָגען אַ קלאַנג, אַז „מאַטעלע" איז געשטאָרבען, און דאַ האט זיך שוין אין שוהל אויפגעהויבען אַ פּראַגע: וואו מען זאָל לייגען דעם בר־מנן. אויפ׳ן יודישען היילינען אָרט וועט מען אַזאַ מסור נישט לייגען. קיין גוי איז ער אָבער פאָרט נישט געווען, מען זאָל איהם לעגען אויפ׳ן גויאישען בית־עולם, געשמדט האט ער זיך דאָך נישט. הכלל, איז מען געקומען צום בעשלוס, אַז מען זאָל איהם לעגען ווי אַ זעלבסטמערדער — הינטער׳ן פּלויט.

פונקט צו שלשים אָבער איז צום דאַווענען געקו מען די „אַלמנה" און האט ביים לייענען געבעטען דעם נייעם רב ער זאָל פאַר אַלע יודען פון שוהל איבערלייענען איהר מאַנ׳ס צוואה.

דער „נייער" רב האט איהר בקשה ערפילט און האט אויסגערופען בקול רם, אַז כאָטש דער פער־שטאָרבענער האט זיך ביי די יודען נישט פערדינט וועט ער עס דאָך אין איהר זכות טון, און ער האט גענומען לייענען.

ווען דער רב האט געלייענט זענען אַלע אַנ־וועזענדע אין שוהל ווי צוגעשמידט געוואָרען צו זייערע פּלעצער, און אַלע זענען בלייך געוואָרען פון שרעק און חרטה.

עס האט זיך אַרויסגעוויזען אַט־וואָס:

ווען עס איז אָנגעקומען די שרעקליכע גזירה און ר׳ מאַטעלע האט געזעהען ווי מען נעהמט די יודישע קינדער און מען מאַכט זיי פאַר גויים, האט איהם זעהר פערקלעמט זיין אמת יודיש האַרץ, און ער האט ביי זיך בעשלאָסען אַז ער קאָן אַ סך העל פען די אָרימע יודישע קינדער, די זאָלען נישט אַריינ פאַלען אין גויאישע הענט.

האט ער אַוועקגעשיקט אַ געהיימען בריף צו אַ גביר, וואָס האט געוואוינט אין באָוואָסעליק, וואָס איז געווען די גרעניץ פון עסטרייך און רומעניען. אַז דער גביר ר׳ זלמן ראָזענפעלד זאָל צו איהם אַריי בערקומען וועגען אַ וויכטיגען ענין.

ר׳ זלמן איז אין עטליכע טעג אַרום שוין געזע סען מיט ר׳ מאַטעלען אָפּגעזונדערט אין אַ חדר און זיי האבען אויסגעאַרבייט אַזאַ פּלאַן: ער, דער רבי, וועט כלומרשט ווערען אַ אַפּיקורס, וועט זיך אַראָפּנעהמען די באָרד און וועט זיך בעפריינדען מיט די מוסרים און „כאַפּערס" און וועט כלומרשט ווערען איינער פון זיי, און נאָכ׳ן געווינען זייער צוטרוי וועט ער זיך אַליין מיט „זיינער" אַ כאַפּטע „מוסרים" אַרויסלאָזען כאַפּען יונגלעך.

זיין כאַפּטע, פערשטייט זיך, וועלען זיין „איי־גענע" מענשען און זיי וועלען אָפּפיהרען די קינדער אין די באַטאַליאָנען.

און ר׳ זלמן׳ס אויפגאַבע וועט זיין, אַז ווען די כאַפּערס וועלען אין געהיים אַריבערפיהרען צו איהם עטליכע „קאַנטאָניסטען" זאָל ר׳ זלמן זעהן, אַז די קינדער זאָלען אַריבערגעשמוגעלט ווערען איבער דער גרעניץ, און דאָרט וועלען די יונגלעך מיט אַ פאָרשטעהער פון באָוואָסעליק, וועמען ר׳ זלמן וועט רעקאָמענדירען, זיי אַריינגעבען אין די ישיבות, וועלכע איעדער יונגעל וועט האבען דער־מאָנט אין אַ בריף פון ר׳ מאַטעלע.

דערפאַר איז דורך דער צייט וואָס מען פלעגט כאַפּען די קינדער אין די געגענדען אַרום סקווירע „אויסגעכאַפּט" געוואָרען כמעט אַלע בעסטע תל־מידים.

ר׳ זלמן האט די שליחות אָנגענומען און פלעגט יעדען טראַנספּאָרט מיט „סאָלדאַטען" בעזאָרגען ווי מען האט בעדאַרפט.

קיינער האט דורך דער צייט נישט געוואוסט וואָס עס קומט פאָר, אַ חוץ דעם רבינ׳ס פרוי און ר׳ זלמן ראָזענפעלד פון באָוואָסעליק.

און עס איז דאָ איבעריג צו זאָגען אַז אויף דעם היילינען אָרט אין סקווירע איז איצטער דער יחוס דער „פּלויט", דאָרט וואו עס שטייט ר׳ מאַ־טעלעס קבר.

ה. אַקערמאַן

יאהר 20 יאהר

דיכטערישע און קינסט־לערישע טעטיגקייט

פייערליכע אקאדעמיע

לכבוד משה בראדערזאן

מיטן צונטייל פון די בעסטע ליטעראריש און קינסטלערישע קרעפטען

— פון —

ווארשא, לאדז, ווילנא

ווימש פארקומען אין פילהארמאניע־זאל

מיטוואך דעם לעצטען טאג חנוכה

20 דעצעמבער

די לודמירער מויד

פון ר. בנימין.

— 7. —

פון טאָג צו טאָג איז דער עולם שיטערער געוואָרען אין חנה - רחל׳ס קלויז. בודען און זעמגנער, וואס האבען געבראַכט „פּאהרער", זער־בען אויך געקומען ווינציגער, און ווי מיט אייבי־מאל האט זיך איינגעשטילט דער יאַריד...

דער ערשטער, וואס האט זיך אפגעטראָגען פון לודמיר, איז געווען דער שטענדיגער יושב, ר׳ שלום שכנא סופר, ער האט צוריק צונויפגעבונ דען זיין קלומעק און איהם גענומען אויף די פּלייצעס:

— נישטאָ מעהר צו וואס צו זיצען אין לוד־מיר... עס איז אוועק די קדושה פון לודמיר... אויס!... איך האב עס אבער געוואוסט, — האט ער געדריידעהט מיט׳ן קאָפּ, — מע... אויב אַזוי, דאַרף מען זוכען אנ׳אנדער אָרט... און אפשר דאַרף מען זיך איבערבעטען מיט טשערנאָבּיל? כ׳האב אנ׳אויג, אז טשערנאָבּיל האט זיך געפּאַרעט אויף־בען און ביי־געקומען... כ׳האב אנ׳אויג, אז טשער־נאָבּיל האט מעהר זכות... אויב אַזוי... מע... ס׳־איז מיר דא קאַלט, איז מיר...

אנ׳אנגעכמורעטער, מיט אראפּגעלאָזטען ב־ע מען, האט זיך ר׳ שלום שכנא ארויסגעלאָזט אין וועג און זיך אפילו נישט געזעגענט...

און קוקענדיג אויף שלום שכנא׳ן האבען אנ־דערע חסידים נאכגעטון דאס זעלבע, און אהן אַ ווייגעזעגט אוועק פון לודמיר, מיט דער דעה, קיינ־מאל נישט צוריקצוקומען מעהר.

חנניה משרת, מיט עטליכע געציילטע מקורבים האבען אפילו פרובירט אפּהאלטען דעם עולם, שלע פּען אויף צוריק, אבער איצט האט עס ווינציג וואס געהאָלפען.

— ס׳האט זיך אפּגעטון די קדושה פון לוד־מיר, — האט זיך געהערט אין ענטפער, און אפילו חוזק — אויס מויד... אַ זינדיגע אשה, און א סוף...

בלויז אַ פּאָר ישוב׳ניקעס זענען נאָך אריינ־געקומען אויף א שבת און דערלאַנגט אַ קוויטעל, נאָר ס׳איז שוין נישט געווען „דאס". כאָטש ביי די שלש־סעודות׳ן האט חנניה געפּרובט זינגען, טאַנצען מיט אלע כוחות, איז אָבער דער טאַנץ שוין גאר קיין טאַנץ נישט געווען.

פון דער אנדערער זייט ר״י האבען זיך נישט געהערט די קלעפּ, און „זי" האט מעהר קיין תודה נישט געזאָגט. ר׳ בח, „איהר" מאַן, האט געפיהרט דעם טיש, און צו׳ן איהם האט עס קיינעס נישט גע־צויגען, פון איהם האט מען חוזק געמאַכט און מ׳האט איהם געקרויט מיט אַ צונאָמען: „די רביצין אין תתתונים"...

ר׳ בח אַ יונגערמאַן אַ לעקיש, האט נישט גע־וואוסט וואס ער זאל מיט זיך טון. ער האט זיך דערשראָקען פאַר׳ן גאַנצען עסק. עפּעס האט ער זיך געפיהלט זינדיג און מורא געהאט צו קומען „איהר" אויף די אויגען. אַ חוץ פריינטאג־צונאכטס, האט „זי" איהם בכלל נישט געזעהן... זי האט איהם נישט געוואָלט זעהן...

אַ פער׳דאגה׳טער, האט ר׳ בח זיך ארומגע־בלאָנקעט איבער די שטיבער, איבער דער קלויז און געוואַרט ביז סטיסיע וועט איהם רופען, ער זאל זיך וואשען און געהן צום טיש...

— וואס פּילעווסטו איהם אַזוי! — האט חנניה געטאַט טענות צו דער יודענע — דאס אנשי־קעניש איז דאָך שולדיג אין גאַנצען עסק.. ער האט זי דאָן.... ער האט...

— וואָס האט ער, וואָס?! — האט סטיסיע כון רחבנות וועגען, איהם בעשיצט — ר׳האט גאַר נישט, האט ער! וואָס איז ער שולדיג?... אַז דו האָסט איהם דאָך אַליין געבראַכט צו טראָגען...

— איך האב איהם געבראַכט? איך בין גע־שטאַנען אויפ׳ן וועג און ס׳האט איהם אָנגעטראָ־גען — האט חנניה זיך געפליקט די באָרד — „זי" האט דאָך אַזוי געהייסען...

— אויב „זי" האט געהייסען, דאַרף מסתמא אַזוי צו זיין — האט סטיסיע פערענדיגט — און זי הייסט דאָך איהם פּילעווען... כ׳גיב איהם יעדען טאָג אַ יאַכעלע...

— יאַכעלעך גיסטו איהם נאָך? — —

„זי" אַליין האט אויף ר׳ בחן קיין האַרץ נישט געטראָגען.

— מען דאַרף עהרליך האַלטען אַ מאַן — האט זי געזאָגט צו סטיסיען — וואָרים אַזוי הייסט די היילינע תורה.

נאָר קיין ליבשאַפט האט זי נישט געפיהלט צו איהם, מיטאַמאָל האט זי דערזעהן, אַז דאָס פּנים איז גאָרנישט גריבלאַך, נאָר ווייס, גלאַט, בלויז און מילך, און אַז זיין בערדעל איז עפּעס גאַרנישט שוואַרץ, נאָר ברוין, ווי אַ ברוינער פענדזליק..

ר׳ בח האט אַלעמאָל דערפיהלט אַ היץ אונטערן טלית־קטן ווען זי האט איהם געפּאָרשט מיט די בליקען; אַנגסטען האבען איהם בעשלאָגען; און אַ צאָהן האט איהם געקלאַפּט אָן אַ צאָהן.....

אַ פּאָר מאָל האט ער שוין געקלערט זיך אָפּ־צוטראָגען פון לודמיר. מ׳דאַרף איינפּאַקען, האט ער געטראַכט, דעם טלית און תפילין, אַ פּאָרעל גרעט, אַ שטיקעל ברויט און זאַלץ און אַוועק אָפּ־ריכטען גלות. אויב ער האט געבראַכט אויף „איהר" אַנ׳אָפּקומעניש, טאָ דאַרף ער אַליין אויך אָפּקו־מען און נישט זיצען און עסען יאַכעלעך. אַדער באַרשט מיט קרויט...

נאָר אין גלות אַריין איז ר׳ בח דערווייל נישט אַוועק. איידער ער האט זיך אויסגעקליבען, האט שוין אויף איהם בעוואָרט אַנ׳אַנדערער וועג: אַ וועג גאָר אַ לאַנגער, און איינאיינעם מיט „איהר"...

אַ פּערלאָזענע פון איהרע חסידים, אַ מרה־שחורהדיגע, האט חנה־רחל אין איין טאָג אַרייבגע רופען חנניהן און פלוצלונג אַ זאָג געטון:

— פּערקויף אַלע חפצים פּאַק איין אַ קאַסטען, וואָרים איך קלויב זיך אין וועג....

— וואוהין? — האט חנניה אויסגעוועצט אַ פּאָר אויגען — וואוהין?...

— קיין ארץ ישראל... איך האב געבעטען ביי גאָט און גאָט ברוך הוא האט מיר איינגעגעבען דעם געדאַנק?... געה, חנניה, און טו וואס איך הייס...

— ווי אַזוי זשע? ווי אַזוי קאָן דאָס זיין? — האט דער משרת געקוקט און נישט פערשטאַנען — ס׳איז דאָך...

— פרעג נישט קיין קשיה׳ס חניבה! אַזוי איז גאָט ברוך הוא׳ס ווילען — האט חנה־רחל געשמי־כעלט — איך האב געטראַכט און געטראַכט און גאָט האט מיר איינגעגעבען דעם געדאַנק... און... יאָ, חנניה, זאָג „איהם" אַז ער זאָל זיך גרייטען אין וועג... — — —

און אין אַ וואַרעמען נאָך־פּסח׳דיגען טאָג האט אַ בויר, איינגעשפּאַנט אין דריי פערד, אַוועקגע פיהרט די „הייליגע מויד" מיט איהר מאַן פון יע־נער שטאָט. וואו איהר שם איז אויפגעגאַנגען און וואו זי איז געפאַלען צוריק צו דער ערד... אַ קליין הייפעלע חסידים איז נאָכגעגאַנגען נאָך דער בויד און זיי אַרויסבעגלייט ביז׳ן אָפענעם פעלד...

און ווען חנה־רחל מיט איהר מאַן זענען, נאָך עטליכע חדשים פון שווערען, לאַנגען וועג, אָנגע־קומען אין היילינען לאַנד, האבען בלויז עטליכע אַלטע ווייבער איהר אַנטקעגענגעטאַנצט...

אין צפת ביי די קברים פון די היילינע צדיקים האט חנה־רחל פערבראַכט ביז צו דער ענד פון איה־רע טעג...

איינגעהילט אין אַ ווייסער שאַל, אין אַ ווייסען פאַרטוך האט זי זיך אַרומגעדרעהט אויף די צפת׳ער בערג, צווישען די היילען, און געשיקט איהרע תפי־לות צו די פיר זייטען פון דער וועלט...

אויפ׳ן גרויסען שטיין, וואָס הייסט דער שטוהל פון משיח, איז אויסגעגאַנגען איהר לעצטער אָטעם... — — —

* *

און נאָך היינט זיצען אַלטע חסידים, גרויסע ייד׳עס, וואָס דערצעהלען פון ייע־ע זיי־עס, וואָס פלעגען אַליין נאָך פאָהרען צו דער „הייליגער מויד".

(סוף).

אפטייקעז

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקע-לעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקל (לימאנאווסקיעגא 37) ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6) פט. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91)

רינג-קאמף-טורניר אין „טאבארין"

אין פינפטען טאג פון אינטערנאציאנאלען רינג-קאמף-טורניר אין „טאבארין," האבען געקעמפט 3 פאר. אין דער ערשטער פאר האבען געפיהרט א שעהנעם קאמף נארטאן און אדלער, אויף דער 12-טער מינוט האט נארטאן געגעבען אדלער'ן אזא שטארקען קלאפ אין קאפ, אז ער האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין און מ'האט איהם געמוזט ארפטראגען פון רינג. אין דער צווייטער פאר האט דער יודישער אטלעט זעלקאוויטש געקעמפט מיט דעם אפריקאנער סאם-סאנדי אונענטשידען. נאך א העררליכען קאמף האט סטיבאר אין דער 20-טער מינוט בעזיגט זארעמבא'ן.

היינט קעמפען: נארטאן — זעלקאוויטש; קריל ענקא — אדלער; סטיבאר — פאש.

גרויסער ערפאלג פון „סאברא" אין „ראקסי"

מיט א קאלאסאלען ערפאלג ווערט טעגליך דעמאנסטרירט דער ערשטער פויליש-פאלעסטינער פילם „סאבראַ" מיט די הבימה-ארטיסטען חנה ראווינא, ע. בערטאנאף, א. מעסקין א. א.

אויסער דעם העררליכען פילם ווערט געגעבען א קלאנג-צוגאבע די סאמע פאלעסטינער געשעהענישען ווי: מכביה'דה אין תל-אביב, די אויסשטעלונג אין תל-אביב א. א.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, ד. 11 דעצעמבער 1933

7,00 צייט-סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,20 גראמאפאן, ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7,52 הויז-ווירטשאפט, 11,40 פרעסע, ידיעות, 11,57 צייט-סיגנאל, 12,05 גראמאפאן, ידיעות, 12.38 גראמאפאן. 3,25 עקספארט, 3,30 קאמוניקאט, 3,40 גראמאפאן. 3,55 לידער, 4,15 אריעס, 4,40 לעקציע פראנצויזיש, 4.55 קאנצערט, 5,20 מארטעפיאן-קאנצערט, 5,50 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאט פון לאדז. 6,00 רעפעראט, 6,20 גראמאפאן, 6,50 קאמוניקאט, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפעראט וועגען בעטהאווענס שאפונגען, 7,40 ספארט, ידיעות, 8,00 קאנצערט, 9,00 פעליעטאן, 9,15 קאנצערט, 10,00 טאנץ-מוזיק, 11,00 קאמוניקאטען, ידיעות, 11,05 טאנץ-מוזיק.

פון אויסלאנד

8,30 לאנדאן — סימפ. קאנצערט. 8,30 ברעסלוי — סימפ. קאנצערט, 9,20 בודאפעשט — סימפ. קאנצערט, 9,30 שטראסבורג — סימפ. קאנצערט 10,00 שטאקהאלם — סימפ. קאנצערט. 9,20 לייפציג — סימפ. קאנצערט.

מעלדונגען

געזעלשאפט „קולטור-ליגע" לאדז

הנחה בילעטען אין שטאטישען טעאטער און אויך אלע קאנצערטען אין פילהארמאניע ווי אויך אין קינאס.

די טעאטראל-ארטיסטישע אפטיילונג גיט ארויס הנחה בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען אין שטאטישען טעאטער צו ביליגע פרייזען.

די אפטיילונג גיט ארויס הנחה-בילעטען אויפ'ן קאנצערט פון דער בעריהמטער קינסטלערין עריקא מאריני, וואס קומט פאר דאנערשטאג דעם 14-טען ד. ח. אין פילהארמאניע.

די הנחות זענען זעהר בעדייטענדיגע. אין די טאג וועט די אפטיילונג ארויסגעבען הנחה-בילעטען אין די בעסטע קינאס ביי אונז אין שטאט.

די הנחות וועלען זיין אויף אלע פלעצער און זיי וועלען זיין גילטיג אויף אלע סעאנסען.

בילעטען צו בעקומען יעדען טאג פון 10—3 און 9.30—4.30 אווענד אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע" זאכאדניא 68 (פראנט פארטער) טעל. 191-15.

שפראך-קורסען

ס'ווערען נאך אנגענומען איינשרייבונגען אויפ'ן קורס פון ענגליש, פראנצויזיש, רוסיש און עספעראנטא. דער אפצאל פאר א גאנצען קורס איז 10 זל. (עספעראנטא 7 זל.) איינשרייב געלר 1 זל.

איינשרייבונגען אויפ'ן קורס פון ד"ר גרינבלאט.

ס'ווערען נאך אנגענומען איינשרייבונגען אויפ'ן קורס פון ד"ר גרינבלאט וועגען סעקסועלע ליגיענע. די צאהל פלעצער איז בעגרעניצט.

איינשרייבען זיך קאן מען יעדען טאג פון 3—10 און 9.30-4.30 אווענד אין סעקרעטאריאט פון קולטור-ליגע, זאכאדניא 68 (פראנט, פארטער) טעל. 191-15.

ביבליאטעק א. נ. ב. בארוכאוו אל. קאשטשושקי 9 הנחה-בילעטען אין קינאס און אין פילהארמאניע

די קולטור-קאמיסיע ביי דער בארוכאוו ביבליאטעק גיט ארויס הנחה-בילעטען אין די קינא-טעאטערען און אויף קאנצערטען אין פילהארמאניע.

עס ווערען שוין פערקויפט בילעטען אויפ'ן קאנצערט פון דער בעריהמטער פידלערין עריקא מאריני וועלכער קומט פאר דאנערשטאג ד. 14 דעצעמבער ה. י.

די ביבליאטעק איז טעטיג טעגליך פון 10—2 פריה און פון 4 ביז 10 נ. מ. 6715

קלאנג-קינא **CAPITOL**

היינט פרעזענטירען מיר דעם סופערפילם פונ'ם ציקל „סעקס אפיל און פערברעכען", רעזשיסירט דורך דעם בעריהמטען מעריאן גערינג

„דער אפפאל פון דער גאס"

א ריהרענדע עראטישע זיטען-דראמע. — א מיטרייסענדע קרעאציע פון סילוויא סידני און דינאמיש-שפיל פון דזשארדזש רעפט האבען דעם דאזיגען פילם ארויסגערוקט אינ'ם סאמע אויבען-אן פון די מייסטערווערק אין היינטיגען סעזאן.

דער אנהויב פון די סעאנסען אין די מיטענוואך-טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג. — דער זאל איז גוט געהייצט.

עפענטליכע ערקלערונג.

אין צוזאמענהאנג הערמיט, וואס מיין נאמען איז פערעפענטליכט געווארען דורך דעם אנטי-היטלעריסטישען באיקאט-קאמיטעט צווישען די, וועלכע קויפען דייטשע סחורות, וויל איך ערקלערען פאר דער עפענטליכקייט, אז איך פיהל מיין אחריות אלס יוד. פאר מיין געוויסען און פאר די אינטערעסען פון יודישען פאלק.

בנוגע דעם עצם ענין וויל איך פעסטשטעלען פאלגענדעס: די שטראפע גיט ארויס די סעקציע פון שמאטעס-הענדלער ביים אנטי-היטלעריסטישען קאמיטעט און די מיטגלידער פון דער סעקציע קויפען אליין סחורות טאקע ביי די איגענע מענשען, וועלכע זיי האבען פערעפענטליכט אין דער פרעסע, ווי למשל סאוויצקי, פערלשטיין און אנדערע. מיין נאמען איז אריינגעפאלען נאר אלס ביי-ווילליגקייט צוליב זייערע איגענע פערזענליכע אינטערעסען. די געשיכטע איז די, וואס איך קויף נישט מיין גאנצען געברויך ביי די ה"ה פון דער סעקציע אפאליאק, יארקעוויטש און לעווקאווסקי וואס איך קען גע-טיילען מיט דאקומענטען. וואהרשיינליך איז נאך איינע פון די מאטיווען א פערזענליכע נקמה פון פרעזעס פון דער סעקציע ה' טאכטערמאן, דער-בעסטער בעווייז אז ס'האנדעלט זיך וועגען א פער-זענליכער שנאה איז דער, אז פארן פערעפענטליכען מיין נאמען אין דער פרעסע האט מען מיך וועגען דעם ענין אינגאנצען נישט אנגעפרעגט.

איך וועל ווייטער בעווייזען מיט אויטענטישע דאקומענטען אז צוליב דעם וואס איך שטיי אונטער דעם באיקאט האב איך בעצאלט מיט טויזנדער זלאטעס, און ס'שטאר אויס ריין געזעלשאפטליכע מאטיווען נישט מיסברויכט ווערען מיט מיין נאמען פאר דער-פאר, ווייל איך קויף נישט ביי די סעקציע-מיטגלידער קיין סחורה. דער באיקאט וואלט געברענגט געווארען צו א ריינעם קאנקורענץ-קאמה.

איך גיב איבער דער עפענטליכקייט דעם ענין צו משפט'ן און וויל מיין גוטען נאמען רעהאבילי-טירען נאר ביי דער עפענטליכער מיינונג.

מיט אכטונג

דוד פישער

פיעטריקאווער 42.

רעוועלאציאנס-ביליגע פרייזן!

1) 5000 ראהמען צו גארדינען פון 3 זל. און
2) קינסטלערישע פארטרעטען גרויס 40X50 רעטושירט דורך ספעציאליסטען פון 10 זל. און
3) א גרויסער פון אויסוואהל קינסטלערישע בילדער כמעט בחנם.

ספעציאליסטען פון איינרעהמען בילדער.

Firma

Roma Spokojna

ul. Piotrkowska 13.

קומט און איבערצייגט אייך!

שנעלער אויסקויף פון

פאטענטען

און רעגיסטריר-קארטען

פאר דעם יאהר 1934

אין ביורא

ב. מאז,

פיעטריקאווער 10

קליינע

אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

ס'ווערט געזוכט א גארן-פלאמער בעפארצינט אזעלכער, וואס קען זעלבסטשטענדיג פארבען שטעלען. אפערטען אָבצוגעבען פאר „פלאמער". 6317

ראקאלען

נאכטלעגער זויבער און ווארים, ווי אויך ענצעלנע מעבלירטע צימערן. צו ערפאהרען וואכאדניא 19, זענדעל. 6179

פערשידענעם

ס'איז פערלוירען געווארען א גראהער פיי-קראגען. געגען בעלוינונג אפצו-ברענגען נאוואמיעסקא 30, ביי ראזענטאל

א קוואליפיצירטער בוכהאלטער-בילאנסיסט זוכט א פאסטען, צוועגטואל אויף שעה'ן, גאראנטירט פאר אנערקענען די ביכער. לעאן לעווקאוויטש, לאדז, שרודמקא 78. וו. 15.

עלעקטרישע זשארובקעס פון פאבריק „Regon" צו 80 גראשען פאר א לעמפעל. פערקויפס-שטעלע וושכאדניע 20 אין געוועלב. 6707

בוכהאלטער און רעוויזירטער בי-לאנסיסט מיט לאנגיעהריגער פראקטיק האט נאך אייניגע פרייע שטונדען. פאר אנערקענען די ביכער גאראנטיר איך מיט קויציע. פרייזען מעסיגע. 6574

Leon Krell, Piotrkowska 86, m. 37

כירורגישער קאבינעט

פון Dr. med.

A. FORSZANSKI

Piotrkowska 101

tel. 210-76

נעהמט אן פון 1—2 און פון 5—7 אוונט אפעראציעס, אפאטרונקעס, קווארץ, דיאטערמיע א. ז. וו.

לעטשניצע - פרייזען.

שייטלען

צו בעקומען

קערש,

סקווערא 15

רוטינירטע

קראנקען-שוועסטער

נעמט אן:

דיזשורען, מאסאזשן און איינשפריצונגען.

טעלעפאן 157-49

Dr.

S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. med. **Niewiażski**

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med.

ALBERT GOTLIEB

אקושער גינעקאלאג

פיעטריקאווער 26 טעל. 177-50

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—7 אוו.

כירורגישער קאבינעט

Dra med.

M. Kantor

איז נעווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאנא 5

טעל. 112-22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med. M.

Eljasberg

80 פיעטריקאווער 80

טעל. 117-87.

נעהמט אן פון 3—5 נאכמיטאג.

כירורגישער קאבינעט

Dr. med.

J. Szreiber

געפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרונקעס, הילט זשיראקעס א.ט.וו., נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס אהן פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבט. ספעציעלע נייע היילבאנדאזשען בעזייטיגען דעם שווערסטען ברוך, אויף פאר הויקערס, ליינונגען ספעציעלע הייל-קארסעטן און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע גלידער פיס.

שטאפלאנגע טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

אכטונג! זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס עפענטליך מיין הערצליכסטען דאנק דעם בעריהמטען ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער), וועלכער האט מיר אין זעהר א קורצע צייט פולשטענדיג אויסגעהיילט לויט זיין מעטאדע און סגעציעלע ארטאפעדישע היילבאנדאזש אהן אפעראציע פון מיין שווערען ברוך, אזוי אז איך פיהל מיך היינט פולשטענדיג געזונד און קען ווידער געהן צו מיין ארבייט. איך בלייב דערפאר דעם געעהרטען ה' דיר. ראפאפארט אויף אייביג דאנקבאר.

(—) **Piotr Felimak**, tkacz, Łódź, Lutomirska 101.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.